

SINTEF

Kyst skogbruket

Evaluering av satsingen på Kystskogbruket

**Forfattere: Roald Sand, Anne Sigrid Haugset,
Ida C. Løe, Linn R. Naper.**

Rapportnummer:

2021:00766 - Åpen

Oppdragsgiver:

Trøndelag fylkeskommune

Prosjektrapport

Evaluering av satsingen på Kystskogbruket

EMNEORD:Skogbruk,
samstyringsnettverk,
bioressurser, regional
utvikling**VERSJON**

Versjon

DATO

2021-05-07

FORFATTERE

Roald Sand, Anne Sigrid Haugset, Ida Camilla Løe og Linn R. Naper

OPPDRAGSGIVER(E)

Trøndelag fylkeskommune

**OPPDRAGSGIVERS
REFERANSE**

Odd Arne Bratland

PROSJEKTNUMMER

10025225

**ANTALL SIDER OG
VEDLEGG:**

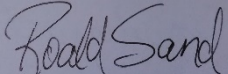
60 + Bilag/vedlegg

SAMMENDRAG**Evaluering av satsingen på Kystskogbruket**

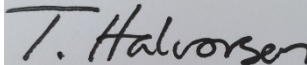
Formålet med evalueringen har vært å evaluere og synliggjøre Kystskogbrukets relevans, drøfte hva man har oppnådd av resultater for skognæringa i kystfylkene og peke på hva som bør vektlegges i en framtidig satsing og utvikling av Kystskogbruket. Kystskogbruket har fungert godt og oppnådd resultater relatert til økt politisk oppmerksomhet på skogbruk i kystnære strøk, statlige investeringer i nødvendig infrastruktur for skogbruket, samarbeidsstrukturer på tvers av regioner og sektorer og kompetanseutvikling rundt utfordringer i kystskogbruk. Det er fortsatt behov for Kystskogbruket, men kompleksiteten i nettverket tilsier at det er behov for en ny forankring av behov, målsettinger og ambisjoner for samarbeidet. Vi anbefaler også at ansvar og roller tydeliggjøres, og at nytten av Kystskogbruket for hver region kommer tydeligere fram.

UTARBEIDET AV

Roald Sand

KONTROLLERT AV

Trond Halvorsen

GODKJENT AV

Øyvind Skogvold

SIGNATUR

RAPPORTNUMMER

00766

ISBN978-82-14-
07640-0**GRADERING**

Åpen

GRADERING DENNE SIDE

Innholdsfortegnelse

INNLEDNING	4
1.1 Bakgrunn	4
1.2 Formål, problemstilling og avgrensing	5
1.3 Rapportens innhold	5
2 DATA OG METODE	6
2.1 Innledning	6
2.2 Dokumentanalyse	7
2.3 Intervju/samtaler og åpne invitasjoner til innspill	7
2.4 Spørreundersøkelse	8
2.5 Hva kan dataene brukes til?	10
3 KYSTSKOGBRUKS FORMÅL, ORGANISERING OG RESULTATER	12
3.1 Bakgrunnen for satsinga på Kystskogbruket	12
3.2 Kystskogbrukets formål og satsingsområder	13
3.3 Organisering, arbeidsformer og finansiering	14
3.4 Resultater av Kystskogbruket	17
3.4.1 Informasjon, nettverksbygging og omdømme	17
3.4.2 Infrastruktur og logistikk	18
3.4.3 Forskning og utvikling, innovasjon og trebruk	18
3.4.4 Skogproduksjon og klima	18
3.4.5 Annet	19
3.5 Status og utvikling i verdiskaping og klimaeffekter/CO ₂ -lagring	19
4 DELTAKERE OG INTERESSENTERS VURDERING AV KYSTSKOGBRUKET	22
4.1 Trepertssamarbeidet og arbeidet i Skogbruksforumene	22
4.1.1 Funn i spørreundersøkelsen	22
4.1.2 Funn i informantintervjuene	27
4.2 Verdikjedesamarbeidet (fra primærskogbruket til skogindustrien)	28
4.2.1 Funn i spørreundersøkelsen	28
4.2.2 Funn i informantintervjuene	30
4.3 Resultater og verdiskaping	31
4.3.1 Informasjon, nettverksbygging og omdømme	33
4.3.2 Infrastruktur og logistikk	34
4.3.3 Skogproduksjon og klima	35

4.3.4	FoU, innovasjon og trebruk	36
4.4	Kystskogbrukets innflytelse på regional og nasjonal skogpolitikk	38
4.5	Hva blir viktig framover?.....	41
4.5.1	Spørreundersøkelsen.....	41
4.5.2	Nøkkelinformanter	42
4.5.3	Informanter fra hvert fylke.....	43
5	DISKUSJON OG KONKLUSJON.....	45
5.1	Innledning	45
5.2	Bakgrunn for Kystskogbruket	45
5.3	En programteori for satsinga på Kystskogbruket.....	46
5.4	Resultater og oppfølging av Kystskogmeldinga 2015	48
5.5	Kystskogbruket som samarbeidsstruktur	49
5.5.1	Trepartssamarbeidets organisering.....	50
5.5.2	Muligheter og utfordringer i samarbeidet	52
5.5.3	Verdikjedesamarbeidet (fra primærskogbruket til skogindustrien).....	54
5.6	Konklusjoner og anbefalinger for framtidig satsing.....	55
6	Litteratur.....	57
	Tabell 1: Antall spørsmål, svar og svarprosent i undersøkelsen	9
	Tabell 2: Antall respondenter etter region og sektortilhørighet.....	9
	Tabell 3: Ta stilling til følgende utsagn/påstander om satsinga på kystskogbruket. Prosentvis andel som svarer i stor eller i svært stor grad.	23
	Tabell 4: I hvilken grad mener du følgende satsingsområder i Kystskogbruket har ført til økt verdiskaping i ditt fylke? Prosentvis andel som svarer "I stor eller i svært stor grad".	32
	Tabell 5: I hvilken grad mener du følgende satsingsområder i Kystskogbruket har ført til økt etterspørsel etter bruk av tre? Prosentvis framstilling.	32
	Tabell 6: Hva bør skognæringen prioritere fremover? Prosentvis andel som svarer "I stor eller i svært stor grad" fordelt på private og offentlige aktører.	41

Figur 1: Søndenåneset kai i Rogaland, utbygd/oppgradert 2016 (Kilde: Kystskogbruket). 4	
Figur 2: Kjennskap til Kystskogbruk satsinga. Prosent (n=83).	10
Figur 3: Meldingene om Kystskogbruket fra 2008 og 2015 (Kilde: Kystskogbruket).	12
Figur 4: Status og utvikling i verdiskaping i skognæringen fra 2008-2018, tall i millioner kroner og løpende priser (Kilde: SSB/FNR).....	20
Figur 5: Utvikling i stående kubikkmasse under bark i millioner kbm. etter region fra 1996/2000 til 2015/2019 (Kilde: SSB/Landsskogtakseringa).	21
Figur 6: Respondentenes vurdering av påstanden " Skognæringsforumet/nettverket i vår region fungerer godt". Prosent (n=77).	24
Figur 7: Respondentenes vurdering av påstanden " Skognæringa kyst fungerer godt som organisasjon for skognæringa i vår region". Prosent (n=77).....	25
Figur 8: I hvilken grad stemmer det påstanden "Skognæringen, statsforvalter og fylkeskommune har god samhandling"? Prosent (n=77).	26
Figur 9: I hvilken grad er du enig i utsagnet "Regionale skognæringsforum/nettverk må ha sterkere støtte enn i dag"? Prosent (n=72).	26
Figur 10: Respondentenes vurdering av påstanden "Behovene vi har i vår region følges godt opp". Prosent (n=77).....	29
Figur 11: I hvilken grad stemmer påstanden "Skogbrukssatsinga er nyttig for skogeier"? Prosent (n=77)...	29
Figur 12: I hvilken grad mener du satsingsområdet Informasjon, nettverksutvikling og omdømme har ført til økt verdiskaping i Skognæringa i ditt fylke? Prosent (n=80).	33
Figur 13: I hvilken grad mener du satsingsområdet Infrastruktur og logistikk har ført til økt verdiskaping i Skognæringa i ditt fylke? Prosent (n=80).	34
Figur 14: I hvilken grad mener du satsingsområdet Skogproduksjon og klima har ført til økt verdiskaping i Skognæringa i ditt fylke? Prosent (n=80).	35
Figur 15: I hvilken grad mener du satsingsområdet FoU, innovasjon og trebruk har ført til økt verdiskaping i Skognæringa i ditt fylke? Prosent (n=80).	37
Figur 16: I hvilken grad mener du satsingsområdet FoU, innovasjon og trebruk har ført til økt etterspørsel etter bruk av tre? Prosent (n=79).	37
Figur 17: hvilken grad er du enig i utsagnet "Regionale skognæringsforum må ha sterkere rolle i regionale tiltak"? Prosent (n=72).....	39
Figur 18: Respondentenes vurdering av påstanden "Fylkeskommunen følger godt opp skogpolitiske tiltak i vår region". Prosent (n=77).	40
Figur 19: Taubanedrift (Kilde: Kystskogbruket).	46
Figur 20: Organisasjonsmodellen for Kystskogbruket i praksis.....	51

INNLEDNING

1.1 Bakgrunn

Kystskogbruket er et omfattende samarbeid mellom fylkeskommuner, Statsforvalter og skognæring i kystfylkene fra Agder i sør til Finnmark i nord (Kystskogbruket 2021). Samarbeidet startet i 2005, for å øke verdiskapingen med utgangspunkt i voksende skogressurser i kystfylkene. En viktig grunn til etableringen av Kystskogbruket var at man så særegne utfordringer for skogbruket langs kysten, sammenlignet med innlandsskogbruket. I Trøndelag var i tillegg råstoffmangel for industrien en motivasjon for å satse på kystskogbruket.

Kystskogbruket er et trepartssamarbeid mellom fylkeskommunene som politiske aktører, skogbruksrelatert næringsliv og statlig forvaltning. De første årene var prosjektledelsen i Nord-Trøndelag fylkeskommune. Etter at Skognæringa Kyst SA ble stiftet i 2013 for å ivareta interessene til skognæringa i de aktuelle regionene, er prosjektledelse og praktisk oppfølging av Kystskogbruket lagt til denne organisasjonen. Det økonomiske fundamentet for Kystskogbruket har vært årlige bevilgninger fra stat og fylkeskommuner på mellom 5 og 12 millioner kroner, samt supplerende prosjektfinansiering.

Som grunnlag for Kystskogbruket arbeidet partene i 2006 og 2007 med rapporten Melding om kystskogbruket, som ble ferdigstilt i 2008 og revidert i 2015. Disse meldingene er vedtatt av deltakende fylkeskommuner, og kan betraktes som en felles "programerklæring" for partnerskapet Kystskogbruket. Hovedmålene har hele tiden vært økt verdiskaping i skognæringa, og økt karbon/CO₂-lagring i skog og gjennom bruk av skogbaserte produkter (Kystskogbruket 2021).

Figur 1: Søndenåneset kai i Rogaland, utbygd/oppgradert 2016 (Kilde: Kystskogbruket).

Innsatsen i Kystskogbruket har i hovedsak dreid seg om kompetanseoppbygging og samarbeid for å utvikle infrastruktur for skognæring, bedre rammevilkår for skogproduksjon og få bedre klimaeffekter av skog og bruk av tre som materiale. I 2021 skal det lages en ny melding for videre satsing på Kystskogbruket, og i den forbindelse ble SINTEF engasjert for å evaluere satsingen.

1.2 Formål, problemstilling og avgrensning

Evalueringsens formål er å synliggjøre Kystskogbruket-satsingens relevans og oppnådde resultater for skognæring og relaterte aktører i kystfylkene i Norge.

Evalueringen er gjennomført innenfor 1,5 månedsverk med vekt på å få fram synspunkter fra involverte aktører i ulike regioner om følgende problemstillinger:

- *Hva var bakgrunnen for satsinga på Kystskogbruket?*
- *Hva er synlig innflytelse på regional og nasjonal skogpolitikk?*
- *Hvordan har trepartssamarbeidet fungert som arbeidsform, rollefordeling og finansieringsmodell?*
- *Hvordan fungerer verdikjedesamarbeidet (fra primærskogbruket til skogindustrien)?*
- *Hva differensierer Kystskogbruket som arbeidsform i forhold til andre regioner og andre næringer?*
- *Følges anbefalingene i Melding om Kystskogbruket 2015 opp?*
- *Hva bør Kystskogbruket gjøre framover?*

I våre diskusjoner av sentrale funn, har vi vektlagt hva som kan påvirke Kystskogbrukets framtidige satsing.

1.3 Rapportens innhold

Kapittel to presenterer det metodiske grunnlaget og datamaterialet vi har skaffet til veie og analysert.

I kapittel 3 presenterer vi Kystskogbruket slik det framstår i dokumenter om satsingen, i hovedsak produsert av partene i Kystskogbruket selv.

Kapittel 4 er viet deltakere og interessenters vurderinger av Kystskogbruket, slik de framkommer i intervjuer og spørreundersøkelser.

I kapittel 5 diskuterer vi funnene, før vi konkluderer og gir anbefalinger for videre arbeid med Kystskogbruket.

2 DATA OG METODE

2.1 Innledning

Denne rapporten er en ekstern evaluering av et samarbeid eller tiltak, med elementer av både resultat- og prosessevaluering. Arbeidet er gjennomført av SINTEF i henhold til forskningsetiske normer. Det innebærer bl.a. at involverte forskere i oppdraget verken har eller har hatt tilknytning eller bindinger til Kystskogbruket, eller til organisasjoner og nøkkelpersoner i Kystskogbruket.

Kystskogbruket som trepartssamarbeid fra Agder til Finnmark, er en omfattende satsing på kompetanse og samhandling som er blitt ledet fra Steinkjer i gamle Nord-Trøndelag. De mange tiltakene spenner fra politisk påvirkningsarbeid til mer direkte kompetanse- og planleggingsarbeid for ulike aktører i skognæringa, ofte i samarbeid med andre aktører som skogselskap, skogkurs, kommuner, vegvesen, forskning, skogeierorganisasjoner og bedriftssamarbeid i ulike regioner. Det er derfor svært arbeidskrevende å identifisere hva som (mest sannsynlig) er Kystskogbrukets bidrag og effekt når det gjelder f.eks. lett målbare resultater på bedriftsnivå og samfunnsnivå som økt avvirkning, skogkultur, verdiskaping, investeringer i infrastruktur. Med en begrenset ramme på 1,5 månedesverk har ikke vi kunnet analysere enkelttiltak og gjøre effektanalyser på bedrifts- og samfunnsnivå, slik som i forbindelse med f.eks. evaluering av omstillingsprogram (Sand et al. 2010, Carlsson et al. 2014, Sand og Carlsson 2016). Vi har derfor i liten grad gått inn på tilgjengelig statistikk om skogbruk og verdiskaping.

Som i interkommunalt samarbeid og andre typer samstyring/nettverksstyring er politisk forankring og oppslutning blant deltakerne essensielt, også for Kystskogbruket. Vi har derfor innhentet involverte aktørers erfaringer med Kystskogbruket og tilhørende satsinger, og spurt hvilke meninger de har om hva som bør være veien videre for samarbeidet. Vi har vektlagt ulike datainnsamlingsmetoder og brukt betydelige ressurser på å invitere til innspill, slik at også eventuelle kritiske stemmer skal bli representert i materialet. Datamaterialet vårt er fremskaffet gjennom:

- Dokumentanalyser.
- Samtaler og e-postkorrespondanse med ansatte i Skognæringa Kyst og medlemmer i Arbeidsutvalget for ny Kystskogbruksmelding.
- Deltakende observasjon på møter og fylkesvise workshops som Kystskogbruket gjennomførte i april 2021, der vi også inviterte til innspill og til å la seg intervju.
- Dialog på e-post med skogbruksforum i hvert fylke, med invitasjon til innspill og intervju.
- Intervju med fem nøkkelinformanter som ikke er ansatt eller med i arbeidsutvalget for ny melding om kystskogbruket.
- Åtte fylkesvise gruppeintervju, med 2-4 representanter fra næring og det offentlige.
- En spørreundersøkelse til alle aktører som var invitert til workshops i april 2021, med åpent innspillspørsmål til slutt i undersøkelsen.
- Fire supplerende intervju med henholdsvis en kommunal aktør, to industriaktører utenfor Trøndelag og en næringslivsrepresentant med god kjennskap til Kystskogbruket.
- Supplerende kontakt på e-post med tre nøkkelinformanter og andre aktører innen skogbrukets verdikjeder.

2.2 Dokumentanalyse

I evalueringen har vi gått gjennom følgende dokumenter om Kystskogbruk-satsingen:

- Kystskogmeldingene fra 2008 og 2015, med tilhørende bakgrunnsdokument.
- Dokumentet "Deltagelse i rullering av Melding om Kystskogbruket» (dat. 7.10.2020).
- Referat fra gjennomførte workshops om Kystskogbruket i hvert fylke i april 2021.
- Bakgrunnsrapporten med statistikk og vurderinger fra Høknnesnes (2021).
- SINTEFs Verdiskapingsanalyse fra 2021, og tilsvarende tidligere analyser.
- Senere årsrapporter fra Skognæringa Kyst og Statsforvaltergruppa.
- Samarbeidsavtale om Fylkeskommunalt oppfølgingsprogram.
- Informasjon på Kystskogbrukets nye og gamle nettsider (Kystskogbruket 2021).

2.3 Intervju/samtaler og åpne invitasjoner til innspill

I evalueringen er det gjennomført intervju med en rekke aktører, i tillegg til ukentlige samtaler med ansatte i Kystskogbruket og arbeidsutvalget for ny kystskogmelding. SINTEF har selv stått for utvelgelseskriterier og hvem som til slutt ble forespurt om intervju. En viktig kilde for dette var dokumentanalyser og kontaktpersoner for hvert fylke på Kystskogbruket.no. Vi spurte også arbeidsutvalget, skognæringsforumene i alle fylkene og åpent på alle fylkesvise workshops om innspill til hvem som bør bli intervjuet. Fra Trøndelag fikk vi flere forslag enn vi har hatt ressurser til å følge opp. De få forslag vi fikk til informanter utenfor Trøndelag, ble intervjuet med ett unntak på grunn av flere fra samme organisasjon.

Intervjuene med fem nøkkelinformanter, inkludert supplerende intervju, dekker synspunkter fra sentrale personer i Kystskogbruket i både tidlig og sen fase, samt offentlig og privat sektor, med ståsted nord eller sør for Trøndelag. Disse intervjuene er anonyme og går i hovedsak på hele Kystskogbrukets innretning, men det framkommer også regionale behov og innspill fra disse. Det ble skrevet omforente referater av essensen og de viktigste elementene fra intervjuene, men synspunktene til aktørene offentliggjøres ikke.

De åtte fylkesvise gruppeintervjuene er i hovedsak åpne intervju der SINTEF kan offentliggjøre aktørens synspunkter. Også her er det laget omforente referater fra intervjuene. Enkelte utsagn er vurdert til å være av slik karakter at vi har anonymisert dem utfra personvern hensyn. Informantene i gruppeintervjuene var i hovedsak fra dagens Skognæringsforum i hver region, inkludert Finnmark, med noen få suppleringer av foreslåtte nøkkelinformanter blant annet for Trøndelag. Ikke alle kunne møte på foreslåtte tidspunkt, slik at det endte med fra to til fire representanter på hvert intervju. Der det var nede i to representanter, har vi supplert med synspunkter fra andre informanter som kjenner godt til forholdene i regionen.

- Agder: informanter fra Statsforvalteren, AT Skog og foredlingsbedriften Huntonit.
- Rogaland: informanter fra Statsforvalteren og fylkeskommunen (næring forhindret).
- Finnmark: informanter fra Finnmarkseiendommene og Finnmark treforum/sagbruk
- Troms: informanter fra fylkeskommunen, Statsforvalteren og sagbruksnæring.

- Møre og Romsdal: eier av sagbruk/skogeier, en med bakgrunn fra Allskog mens den tredje har bakgrunn som skogeier/skogentreprenør og Skogselskapet.
- Trøndelag: Representant for Statsforvalteren. En representant fra fylkeskommunen. Leder av Norske Skog frem til 2014 (nå leder av Moelven Severen).
- Vestland: Representant for Skogselskapet. Sekretærrolle i skogforumet. Representant fra fylkeskommunen med flere skogrelaterte verv på fylkes- og lokalnivå. Næringsrepresentant som er daglig leder i Moelven Granvin Bruk AS og nestledere i Vestland Skognæringsforum.
- Nordland: informanter fra Skogselskap, fylkesråd, Statsforvalteren og fylkeskommunen.

Vi har gjennomført fire supplerende intervju: Med en svært erfaren kommunal aktør, med to større industriaktører utenfor Trøndelag, og med en næringslivsrepresentant. Alle disse har god kjennskap til Kystskogbruk-satsingen, og kan delvis også kalles nøkkelinformanter.

Vi inviterte til dialog og forslag til intervju/informanter på fylkesvise workshops som Kystskogbruket gjennomførte i april 2021, samt på e-post til skogbruksforum i hvert fylke. Dette ga tilbakemeldinger om f.eks. betydningen av bioenergi i Troms/Finmark, noen få forslag til nye informanter som er blitt fulgt opp, samt noen mer generelle svar om mottatt invitasjon og lite tid til å lage omfattende svar.

2.4 Spørreundersøkelse

Vi har gjennomført en anonym spørreundersøkelse om Kystskogsatsinga (vedlegg 1), hvor det ble antatt rundt 10 minutter å gjennomføre undersøkelsen. Samtlige deltakere i de regionvise workshopene som ble gjennomført i april 2021, med unntak av ansatte i Skognæringa Kyst, mottok invitasjon til å delta i spørreundersøkelsen. Invitasjonen ble distribuert av Skognæringa Kyst, i form av en e-post med lenke til det elektroniske spørreskjemaet. Totalt ble det sendt ut 205 invitasjoner, fulgt opp av en påminnelse om lag en uke etter første e-post. Totalt var det 88 personer som klikket seg inn i spørreundersøkelsen. Av disse er det 85 personer som har svart på deler av eller hele undersøkelsen 72 personer har fullført hele undersøkelsen, noe som utgjør en svarprosent på 35 prosent. Tabell 1 viser totalt antall spørsmål og svar (svarprosent) i undersøkelsen.

Tabell 1: Antall spørsmål, svar og svarprosent i undersøkelsen

	Antall svar	Antall under-spørsmål
Ønsker du å delta?	88	
Hvilken sektor vil du primært si at du representerer i Kystskogbruket?	85	1
Hvilken region representerer du?	83	1
I hvilken grad kjenner du til Kystskogbruk-satsinga?	82	1
I hvilken grad anser du dagens hovedmål som hensiktsmessig?	82	2
I hvilken grad mener du følgende satsingsområder i Kystskogbruket har ført til økt verdiskaping i skognæringa i ditt fylke?	80	4
I hvilken grad mener du følgende satsingsområder i Kystskogbruket har ført til økt verdiskaping i skognæringa i kystfylkene inkl. ditt eget fylke?	79	4
I hvilken grad mener du følgende satsingsområder i Kystskogbruket har ført til økt etterspørsel etter bruk av tre?	79	4
Ta stilling til følgende påstander om satsinga på kystskogbruket	77	6
I hvilken grad mener du Kystskogbruket bør prioritere følgende områder fremover?	72	14
I hvilken grad er du enig i følgende utsagn om Kystskogbruket?	72	7
Avslutningsvis ber vi om utdypende kommentarer om forhold du mener er viktig for Kystskogbrukssatsinga framover.	29	1
<i>Svarprosent ut fra svar og antall inviterte</i>	35 %	

I tillegg til innledende spørsmål om respondentens sektor- og fylkestilhørighet omfatter undersøkelsen seks ulike spørsmål med underspørsmål. Respondentene bes vurdere ulike utsagn og påstander knyttet til Kystskogbruk-satsinga, utvikling i verdiskaping, etterspørsel, målsettinger og prioriteringer. Vurderingen er gitt på en Likert-skala fra 1 (I svært liten grad) til 5 (I svært stor grad), samt svaralternativet "Vet ikke". I presentasjon av resultatene har vi slått sammen de to øverste og de to nederste kategoriene, slik at vi i for hvert spørsmål rapporterer prosentvis andel som svarer hhv. "I liten eller i svært liten grad", "I noen grad", "I stor eller i svært stor grad" og "Vet ikke".

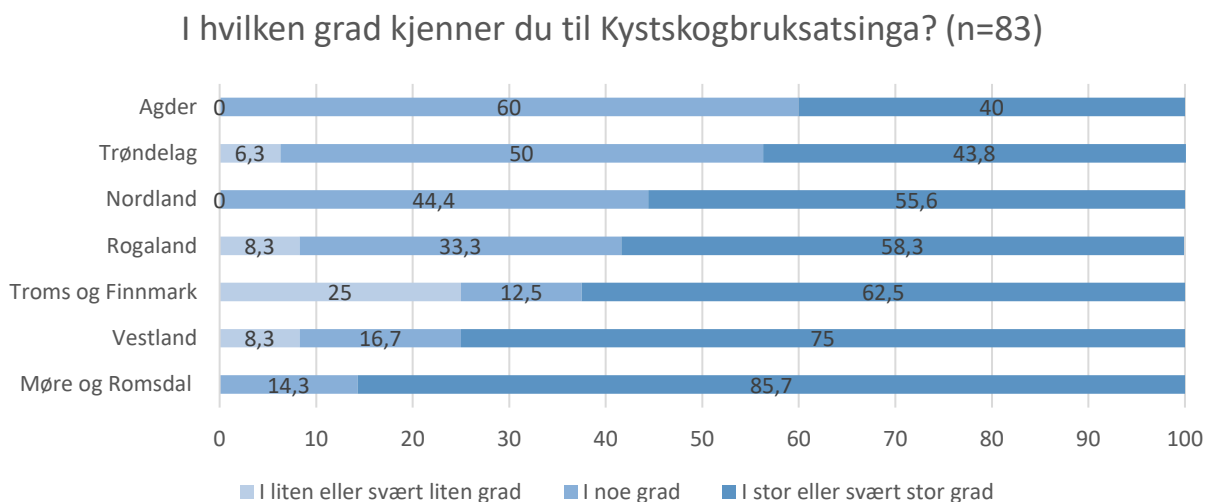
Fylkesvise variasjoner i svar er presentert i figurer (liggende stolpediagram) i kapittel 4. Tabell 2 viser respondentenes region- og sektortilhørighet.

Tabell 2: Antall respondenter etter region og sektortilhørighet

	Troms og Finnmark	Nordland	Trøndelag	Møre og Romsdal	Vestland	Rogaland	Agder	Samlet
Privat næringsliv i skognæringens verdikjede	2	6	9	2	3	6	4	32
Annet privat	5	0	1	1	1	3	1	12
Statsforvalter	3	1	3	1	6	2	3	19
Fylkeskommune (politikere eller administrasjon)	2	2	3	2	2	1	2	14
Annet offentlig	4	0	0	1	1	0	0	6
Totalt	16	9	16	7	13	12	10	83

Kjennskapen til Kystskogbruket er generelt høy, og noe høyere blant offentlige enn blant de private respondentene i undersøkelsen. Dette er som forventet, siden de fleste inviterte personene fra det offentlige har skogrelaterte arbeidsoppgaver og kan antas å ha jobbet med Kystskogbrukssatsingen.

Respondentenes kjennskap til Kystskogbruket varierer også mellom ulike regioner, slik det vises i Figur 2.

Figur 2: Kjennskap til Kystskogbruk satsinga. Prosent (n=83).

Respondenter fra Møre og Romsdal og Vestland oppgir størst grad av kjennskap til Kystskogbruket, mens Agder og Trøndelag har lavest andel respondenter med stor eller svært stor grad av kjennskap til satsinga. I Troms og Finnmark har en av fire liten eller svært liten kjennskap til Kystskogbruket. Lav aktivitet i Skognæringsforumene, både i Troms og Finnmark og i Agder, kan forklare deler av disse resultatene. Lavest kjennskap i de to fylkene med størst skognæringsaktivitet, Trøndelag og Agder, kan tyde på at mange av de inviterte aktørene er lite involvert i Kystskogbruket. Trøndelag har hatt Arena skog og Woodworks!-klyngene som har overtatt mye av aktiviteten, men med kobling til Skognærings Kyst som "moderorganisasjon". Dette kan kanskje forklare hvorfor færre vet hva samarbeidsmodellen Kystskogbruket er i dette området. I andre fylker kan andelen av respondentene som er styremedlemmer i Skognæringsforum og annet direkte arbeid med Kystskogbruket antas å være betydelig høyere.

2.5 Hva kan dataene brukes til?

En svarprosent på 35 prosent er som forventet i denne typen elektroniske spørreundersøkelser. Det er likevel grunn til å understreke at undersøkelsen omfatter et relativt lavt antall respondenter, spesielt når man fordeler dem på fylker og andre bakgrunnsvariabler. En må derfor være varsom med å trekke sterke konklusjoner basert på deler av datamaterialet. Datamaterialet gir trolig et godt bilde av oppfatningene til aktører som kjenner til og ble invitert til workshopene i Kystskogbruket i vår. I tillegg ser vi visse tendenser og variasjoner både på tvers av fylker og på tvers av sektor. Validiteten i datamaterialet og de konklusjonene vi kan trekke ut av det styrkes av at vi kan underbygge funn i spørreundersøkelsen med

resultater fra dokumentundersøkelse og intervjuer av både nøkkelinformanter og representanter fra hver region.

Denne metodetrianguleringen og de mange invitasjonene om dialog og innspill i evalueringen, er til slutt det avgjørende for at vi mener våre data og analyser kan si noe om hvordan ulike involverte aktører vurderer Kystskogbruket. Disse oppfatningene deles ikke nødvendigvis av aktørene som jobber i daglig drift eller med prosjektgjennomføring i Kystskogbruket. Dette bidrar forhåpentligvis til diskusjoner om hvorfor svarene blir slik, og hvilken betydning det kan ha for veien videre.

3 KYSTSKOGBRUKS FORMÅL, ORGANISERING OG RESULTATER

I dette kapitlet beskriver vi bakgrunnen for satsingen på Kystskogbruket, formålene og satsingsområdene i samarbeidet, og hvordan Kystskogbruket er organisert og finansiert. Disse beskrivelsene er basert på dokumentanalyser og informantintervjuer. Vi beskriver også hvilke resultater partnerne i Kystskogbruket selv erfarer at samarbeidet har hatt, og sammenligner utviklingen i verdiskaping og produksjonsverdier i kystfylkene med resten av landet.

3.1 Bakgrunnen for satsinga på Kystskogbruket

"Prosjekt kystskogbruket" ble etablert i 2005, rett etter at Skognæringa i Trøndelag hadde etablert seg som et bredt samarbeidsorgan i daværende Sør- og Nord-Trøndelag fylke. Nøkkelpersoner i Nord-Trøndelag fylkeskommune tok da til orde for å utarbeide en skogbruksmelding for kystskogbruket i Norge (Melding om kystskogbruket 2008). Bakgrunnen for initiativet var stort utnyttet næringspotensial i kystskogbruket, og at man gjennom samhandling kunne realisere betydelige gevinster. Markedsutsiktene for tre og treprodukter framsto som positive både på kort og lang sikt. Både økt interesse for bioenergi, mer bruk av tre som bygningsmateriale i byene og større bevissthet om CO₂-binding i skog er forhold som bidro sterkt til en positiv utvikling. Landsdelsutvalget for Nord-Norge og Nord-Trøndelag, Vestlandsrådet og Sør-Trøndelag fylkeskommune tok opp utfordringen fra Nord-Trøndelag fylkeskommune, og finansierte arbeidet på vegne av de aktuelle fylkeskommunene. De oppnevnte en politisk styringsgruppe, og ba Nord-Trøndelag fylkeskommune organisere prosjektet. Fylkesmennenes skogfaglige ledere i alle fylkene deltok med skogfaglig kompetanse i et fagsekretariat.

Figur 3: Meldingene om Kystskogbruket fra 2008 og 2015 (Kilde: Kystskogbruket).

Gjennom melding om Kystskogbruket (2008) ønsket fylkeskommunene fra Rogaland til Finnmark (Vest-Agder sluttet seg til Kystskogbruket i 2011, og Aust-Agder kom med ved fylkessammenslåingen til Agder i 2020) å ta tak i den nasjonale skogpolitikken. De opplevde at den ikke lenger virket like godt for skogbruket vesta- og nordafjells. Fylkeskommunene ønsket å se nærmere på hvorfor, og på hva som burde gjøres for at skognæringa skulle utvikle seg positivt også i kystfylkene. Selv om fylkeskommunene har ansvar for regional utvikling, har dette tradisjonelt i liten grad omfattet skognæringa. I forordet til Kystskogmeldinga fra 2008 slås det fast at det nasjonale politiske prinsippet om å utnytte skogressursene i alle deler av landet har kommet i bakgrunnen. Forfatterne av meldinga beskriver en ubalanse i skogpolitikken, og peker på at dette stiller nasjonale politiske aktører overfor viktige valg. Disse valgene er knyttet til aktiv bruk og utnyttelse av skogressursene i hele landet, og til kombinasjonen av tradisjonell skognæring og skogen som klimaforbedrende faktor. Den eldste ungsbogen er for eksempel svært effektiv både når det gjelder produksjon av virke og binding av CO₂, men samtidig fristende å hogge ut når mangel på infrastruktur gjør gammelskogen vanskelig tilgjengelig. Fylkeskommunene som sto bak Kystskogmeldinga i 2008 tok til orde for at fylkeskommunen skulle ta en rolle som "skogpolitisk oppmann, pådriver og gjennomfører" (Kystskogmeldinga 2008, s. 3), og kom med forslag til tiltak som skognæringa og fylkeskommunen burde ta tak i. Forslagene skulle representere "en start på noe som har til hensikt å snu en negativ trend i distriktskogbruket til beste for hele nasjonen" (Kystskogmeldinga 2008, s. 3).

Informantene vi har intervjuet trekker også fram råstoffmangel i skogbasert industri i Trøndelag som en del av bakteppet for Prosjekt Kystskogbruket og Kystskogmeldinga i 2008. I Sogn og Fjordane fylkeskommune ble meldinga presentert for fylkets Hovedutvalg for plan og næring på følgende måte: "Melding om Kystskogbruket kom i stand på bakgrunn av akutt mangel på tømmer i Midt-Noreg på trass av nok skogressursar midt på 2000-talet og ein negativ utvikling av skogbruksaktiviteten i kystfylka i lengre tid, trass store, men lite kjende verdiar" (saksframlegg 08/1140-21). Et annet forhold som informantene trekker fram er kystskogen (skogreisingskogen) som nærmet seg hogstmoden alder, og potensialet i denne dersom kompetanse og infrastruktur for skogsdrift kom på plass. I kystfylkene er veitettheten for skogsveier bare halvparten av veitettheten i innlandsfylkene, og det er også stort behov for infrastruktur som taubaner og tømmerkaier (Kystskogmeldinga 2008). Informantene peker på at mange kystfylker hadde tynne og små skogfaglige miljøer, mens en i Trøndelag hadde faglig kapasitet til å drive en felles satsing på Kystskogbruket.

3.2 Kystskogbrukets formål og satsingsområder

I Kystskogmeldinga fra 2008 satte man følgende overordnede mål: *Verdiskapinga i skognæringa i kystfylkene skal fordobles innen 2020. Delmålene var økt råstoff-forsyning, virkeskvalitet, konkurransedyktig industri, mer bruk av tre, bedre klimaeffekter og økt framtidstro*. Strategiene videre ble bl.a. foreslått å være:

- Utvikle næringsklyngen, blant annet ved å etablere Skognæringsforum i alle fylker/landsdeler.
- Skogeierpolitikk - Den nye skogeieren – med informasjon, kurs, ressursoversikt og veiledning.
- Bioenergi, bruk av tre i fylkeskommunale bygg, og kommunale/fylkeskommunale klimaplaner.
- Utvikle rammebetingelsene med infrastruktur, kraftavtaler, veier og vern.
- FoU – kompetanse med utdanning, taubaner, transport, planteforedling og virkemiddelbruk.

- Skognæringa som miljønæring, med utredning av CO₂-potensiale, klimaskog og å få dette inn i klimaplaner.

Videre ble det prioritert og fordelt arbeidsoppgaver mellom skognæringa, fylkeskommuner og det som den gang var fylkesmannsgruppa. Av resultater i denne perioden kan nevnes dokumentasjon av infrastruktur-behov og påfølgende økte bevilgninger, økt avvirkning, større forståelse for planting av skog som klimatiltak, samt etablering av Skognæringsforum i alle fylker og Skognæringa Kyst SA som disse forumenes overbygning fra 2013 (Kystskogbruksmeldinga 2015).

Kystskogbruksmeldinga fra 2008 ble erstattet av en ny melding i 2015. Nå ble målene lagt på samme nivå som for SKOG22, en strategi for den skogbaserte verdikjeden fra Landbruks- og matdepartementet i 2013. Dette innebærer at verdiskapinga i Kystskogbruket skal firedobles fram til 2045, skogens karbonlager skal økes, og trevirke skal i økende grad erstatte mindre klimavennlige materialer og kilder. Delmålene fulgte opp dette med bl.a. utnytting av kystskogens produksjonspotensial og skogressurser, økt bruk av tre, rammevilkår som gir konkurransedyktighet (for industrien), innovasjon, nasjonal skogeierpolitikk og klimaskoger.

Kystskogmeldinga fra 2015 fremhevet dessuten følgende utfordringer, behov og målsettinger:

- Skogeierne har større behov for kunnskap og veiledning enn tidligere. For å nå fram til, motivere og bistå skogeierne er det nødvendig å bygge opp gode fagmiljø med kompetanse og kapasitet. Veiledningen må skje gjennom private og offentlige aktører, også markedsnøytrale skogpådrivere.
- Store deler av kysten mangler dekkende skogressuroversikter. I kystfylkene er det utarbeidet skogbruksplaner for 25 prosent av det produktive skogarealet, mens Østlandet har skogbruksplaner for 68 prosent av arealet. Miljøregistreringer i kystfylkene dekker 34 prosent av arealet, mens dekningen er 75 prosent for Østlandsfylkene. Målet må være at dekningen langs kysten må være på samme nivå som i resten av landet.
- Skogplanting falt dramatisk i 2003 da investeringsstøtten falt bort, og er for lav.
- Det er et behov for en ekstraordinær satsing på infrastruktur i skogen og fra skogen til industri, skogsbilveier, utbedring av flaskehals på det offentlige veinettet, tømmerkaier og -terminaler. Det er behov for en nasjonal flaskehalsanalyse.
- Sagbrukene er på mange måter navet i skognæringens økonomi. Det blir sentralt for verdiskaping og sysselsetting i skognæringa at vi klarer å opprettholde og helst videreutvikle sagbruksnæringen.
- Ambisjonen har hele tiden vært å øke næringas bruk av FoU, og samtidig løfte samfunnets oppmerksomhet og bidrag til FoU-satsing i kystskogbruket.
- For å utnytte potensialene som ligger i de kommende skogressursene i kystskogbruket, er satsing innen kompetanse og rekruttering av stor betydning.
- Det er et stort behov for å bedre kunnskapen om den skogbaserte verdikjeden på kysten og det er behov for et samlet informasjons- og kunnskapsløft for økt aktivitet i kystskogbruket.

3.3 Organisering, arbeidsformer og finansiering

Flere dokumenter, og særlig Melding om Kystskogbruket fra 2015, beskriver organisering, arbeidsform og oppgavefordeling i Kystskogbruket nærmere. Fra disse dokumentene finner vi at Kystskogbruket er

organisert som et partnerskap uten overordnet styringsorgan, og at samarbeidet inneholder minst tre dimensjoner:

- En regional dimensjon ved at fylker fra Agder i sør til regionen Finnmark i Nord samordner arbeid for felles interesser i Kystskogbruket, samtidig som de også har egne, mer regionspesifikke mål.
- En partsamarbeid-dimensjon ved at regional politikk (fylkeskommuner), statlig forvaltning (Statsforvalterne) og skogbasert næringsliv deltar i Kystskogbruket.
- I tillegg er det en verdikjededimensjon med samhandling mellom ulike aktører som har roller i ulike deler av skog- og skogbaserte produkters verdikjeder.

Fylkeskommunene er aktøren som vedtar Kystskogmeldingene, og har gjennom Fylkeskommunalt oppfølgingsprogram (FOP) ansvaret for fylkespolitiske oppgaver i samarbeidet. FOP har en egen politisk styringsgruppe med representanter fra hvert fylke, og det er også et understøttende administrativt nettverk med representanter fra hvert fylke. Fylkeskommunene har et helhetlig ansvar for regional nærings- og samfunnsutvikling. Gjennom regionreformen har dette ansvaret blitt tydeliggjort på landbruksområdet, med økt ansvar for forvaltningen av regionale tilretteleggingsmidler og rekruttering og kompetansmidler, regionale næringsstrategier, innspill til jordbruksforhandlingene og fra 1.1.2021 forvaltning av statlige midler til kystskogbruket (kystskogmidlene).

Gjennom Melding om kystskogbruket har de deltagende fylkeskommunene tatt et felles ansvar for kystskogbrukets næringspolitiske utvikling. Dette gjennom å presisere kystfylkenes muligheter og behov i nasjonal skogpolitikk, regional næringspolitikk, og ved å utarbeide årlige handlingsplaner ut fra meldinga. Utnyttet mulighetene som ligger i skogressursene, vil disse kunne gi viktige bidrag til en bærekraftig samfunnsutvikling, grønn omstilling og nye lønnsomme arbeidsplasser.

De første årene var det praktiske arbeidet i Kystskogbruket organisert under Nord-Trøndelag Fylkeskommune. Etter at Skognæringa Kyst SA ble etablert, har det praktiske arbeidet blitt lagt dit.

Fylkesmannen/Statsforvalter har ansvar for å følge opp nasjonal politikk og tilpasse den til hva som er aktuelt regionalt og lokalt. Statsforvalterembetet fungerer som et kompetansesenter generelt, og for kommunene spesielt innen bl.a. skog- og miljøforvaltning. Det er fagavdelingen for skogbruk hos Statsforvalteren i hvert fylke som representerer sitt embete i Kystskogbruket. Denne avdelingens rolle er i det vesentlige å støtte opp om primærskogbruket. Fylkesmann- eller statsforvaltergruppa i Kystskogbruket, med en representant fra hvert fylke, hadde inntil 1. januar 2021 ansvaret for forvaltningen av kystskogmidlene fra staten. I praksis ble disse midlene fordelt videre ut til daglig ledelse av Kystskogbruket, innkjøp av FoU og andre tjenester, samt at Statsforvalteren har satt av en viss sum til kompetanse- og fagutviklingsprosjekter som andre aktører kan søke på.

Skognæringa Kyst er et samvirkeforetak med åpent medlemskap for næringsdrivende og organisasjoner innen skogbruk og skogbruksrelatert næring, men det er de regionale forumene/nettverkene som har stemmerett på årsmøtet. En kan derfor betrakte de regionale forumene/nettverkene som selskapets hovedmedlemmer, mens øvrige aktører har medlemskap gjennom sin plassering i disse nettverkene. Skognæringa Kyst SA ble etablert i 2013, og skal arbeide for å synliggjøre og løse næringspolitiske spørsmål som er felles for næringsaktører fra hele verdikjeden i kystskogfylkene. Foretaket skal også kunne foreta salg av konsulenttjenester på vanlige forretningsmessige vilkår. Denne formelle organisasjonen skal være

en overbygning for Skognæringsforumene i de involverte fylkene. Fra Skognæringa Kyst er det valgkomiteer i vest, midt og nord for styresammensetning, og regionale skognæringsforum som skal gi næringsforankring. Dette varierer veldig mellom regioner og over tid. Skognæringa Kyst representerer dermed skognæringsas verdikjedesamarbeid i Kystskogbruket, samtidig som organisasjonen arbeider for å øke aktiviteten i kystfylkene med utgangspunkt i Melding om Kystskogbruket. I praksis har organisasjonen (fra 2013) fått tilført kystskogmidler til å ansette og følge opp praktisk aktivitet og daglig drift i Kystskogbruket. I tillegg er det utarbeidet en egen samarbeidsavtale med fylkeskommunene, slik at også Fylkeskommunenes oppfølgingsprogram er fulgt opp av Skognæringa Kyst i perioden etter siste Kystskogmelding.

Skognæringsforumene i hvert fylke samler representanter langs verdikjeden til skogbruket. Hvordan fylkene har organisert styresammensetningen i sine Skognæringsforum varierer:

- **Møre og Romsdal skognæringsforum** består av seks medlemmer, som representerer Allskog/samvirket, Skogselskapet, utviklingsselskap, sagbruk, skogeierlag og kommune.
- **Rogaland skognæringsforum** består av seks medlemmer, med bakgrunn fra bondelag/politikk, sagbruk, to skogeiere/gårdsbruk, transportfirma og trefabrikk.
- **Vestland skognæringsforum** består av ni medlemmer, hvorav bondelag, sagbruk, Norsk bygdesagforening, to skogsmaskinentreprenører, to fra skogeiersamvirket, skog- og treplantingsselskap og politisk representant. Det er også fire varamedlemmer.
- **Trøndelag skognæringsforum** består av 11 medlemmer, hvorav de fem største industribedriftene, Allskog/skogeiersamvirket, SB Skog, Skogselskapet, to større skogeiere og skognæringsklyngen.
- **Nordland skognæringsforum** har 12 medlemsbedrifter/organisasjoner, samt en del støttemedlemmer. Arbeidsutvalget består av representanter fra Alstadhaug planteskole, Statskog og Allskog.
- **Troms skognæringsforum** består av fire medlemmer, og det er to gårdsbruk, skogeiersamvirke og sagbruk som er representert.
- **Finnmark skognæringsforum/treforum** består av sju medlemmer, hvor en er vara. Næringer som er representert i styret er laftebedrift, to sagbruk, Finnmarkseiendommen (FeFo), skogsentreprenør, kommunerepresentant og representant fra Statsforvalteren.
- **Agder skognæringsforum** består av åtte medlemmer, hvorav tre fra AT Skog/skogeiersamvirket og en fra hhv. småsagbruk, trefiberindustri, Skogselskapet, Nortømmer og leverandør av biobrensel.

Kystskogbruket er prosjektorganisert, og delvis finansiert gjennom fylkeskommunale utviklingsmidler. Satsingen mottar imidlertid også kystskogmidler framforhandlet over Jordbruksavtalen. Siden 2008 er det satt av midler til kystskogbruket over Jordbruksavtalen (Landbrukets utviklingsfond, kap. 1150 post 50) og dermed Statsbudsjettet. I perioden 2009 fram til 2013 var tildelingen på 10 mill. kroner, i 2015 var tildelingen nede i 2,5 mill. kr, mens den for 2021 er oppe i 6 mill. kr. Disse midlene har i all hovedsak blitt tildelt Skognæringa Kyst til gjennomføring av flerårige, fylkesovergripende prosjekter. Hvert kystfylke har i inneværende programperiode årlig bidratt med kr 150 000. Samlet blir dette kr 6 000 000.

I forbindelse med regionreformen overtok kystfylkene fra 1.1.2021 ansvaret for forvaltningen av kystskogmidlene fra Landbruksdirektoratet. For 2021 overfører de andre kystfylkene sine tilsagn til

Trøndelag fylkeskommune, som skriver tilsagnsbrev og håndterer utbetalinger til søker som er Skognæringa Kyst. Dette for å sikre en mest mulig effektiv forvaltning av midlene, som ifølge retningslinjene ikke kan bevilges til prosjekter i fylkeskommunal regi. Midlene er søkbare på regionalforvaltning.no, med søknadsfrist 28.5.2021. Her presiseres det blant annet at *"fylkeskommunene skal samordne seg slik at midlene, etter søknad, i all hovedsak blir brukt til næringsretta fylkesoverbyggende prosjekter. Formålet med ordningen er å realisere målsetningene i Melding om Kystskogbruket (2015) og vedtatte strategiplan for oppfølging av Kystskogmeldingen. Prosjektene skal være fellestiltak, og forankret i arbeidet som er gjort i Kystskogbruket"*.

6. mai 2021 ble det brudd i jordbruksforhandlingene, etter stor avstand mellom landbrukets krav og Regjeringens tilbud.¹ Fra tilbudet framgår et forslag om å kutte 36 mill. kr i midler til skogbruk gjennom Landbrukets utviklingsfond, slik at overføringen går ned fra 257 mill. til 221 mill. kr. Det er denne overføringen som er kilden også til Kystskogmidlene. Forhandlingsbruddet betyr at Stortinget får tilbudet fra regjeringen til behandling og vedtak i løpet av juni 2021.

3.4 Resultater av Kystskogbruket

Kystskogbruket har selv gjort opp status for når det gjelder resultater av satsinga, som en del av arbeidet med rulleringen av Kystskogmeldinga i 2021 i et bakgrunnsnotat fra 2020. Kystskogbruket erfarer at samarbeidet har bidratt med resultater ut over det fylkene kunne oppnådd ved å stå hver for seg: Skognæringsforum i alle kystfylkene samordner aktiviteten gjennom overbygningen Skognæringa Kyst, årlige kystskogmidler tildeles gjennom jordbruksforhandlingene, store infrastruktursatsinger knyttet til veier og tømmerkaier er realisert og det har blitt økt aksept for skogens rolle i klimasammenheng. Det samme notatet gir en status for fire prioriterte innsatsområder for Kystskogbruket i perioden 2017- 2020, og under gjengir vi noen sentrale punkter i disse.

3.4.1 Informasjon, nettverksbygging og omdømme

Skognæringa Kyst har arbeidet med å utvikle skognæringas omdømme, ved å formidle positive effekter knyttet til et moderne, bærekraftig skogbruk og bruk av tre. Her opplever man at oppmerksomheten fra samfunnet, ikke minst politisk, har økt sterkt de siste fire årene.

Å bygge og ivareta relevante nettverk er sentralt i arbeidet med å fremme kystskogbruket. Etablering av skognæringsforum i alle fylkene fremmer samarbeid i skognæringas verdikjede, trepartssamarbeidet mellom aktørene i Kystskogbruket sikrer koordinering, informasjonsflyt og målrettet innsats, og møter med sentrale samarbeidspartnere som f.eks. Bondelaget og Bonde- og småbrukarlaget er viktig for posisjoneringen av Kystskogbruket på ulike arenaer. I tillegg gjennomføres regionmøter for sentrale aktører i Kystskogbruket, fellesarrangementet Kystskogkonferanse og prosjektrettede møter. Skognæringsforumet i Trøndelag har etablert skognæringsklyngen WoodWorks! Cluster med et Midt-Norsk nedslagsfelt. Denne klyngen har fått ARENA Pro status i Innovasjon Norges klyngeprogram. Skognæringa Kyst er moderorganisasjon for WoodWorks! Cluster, og koblingene mellom skogklyngen og Kystskogbruket er tette.

¹ Kilde: <https://www.bondelaget.no/agder/nyheter/brudd-i-jordbruksforhandlingene>.

3.4.2 Infrastruktur og logistikk

Kystskogbruket har siden oppstarten prioritert arbeidet med å bedre skognæringas infrastruktur, siden 2009 med engasjert prosjektleder. Gjennom *Infrastrukturprogrammet for kystskogfylkene* (2015) er det lagt en plan for en helhetlig utbygging av infrastrukturen med grunnlag i skogressursen. Arbeidet berører bl.a. skogsbilveinetten, utbedring av flaskehals på veinettet, tømmerkaier og kompetansebygging på infrastruktur. Spesielt økte statlige midler til tømmerkaier, men også bevilgninger til skogsveier, beskrives som et direkte resultat av Kystskogbrukets arbeid mot sentrale myndigheter. Kystskogbruket har bl.a. bidratt til at det er utarbeidet hovedplaner for skogsveier for alle skogkommuner fra Agder til og med Troms og Finnmark, totalt 211 kommuner, og man har engasjert Transportøkonomisk institutt (TØI) til å beregne samfunnsøkonomisk nytte ved å fjerne flaskehals på kommunale veger. Denne analysen vil bli brukt som grunnlag for kommunevise prioriteringslister over veier med mye framtidig tømmertransport.

3.4.3 Forskning og utvikling, innovasjon og trebruk

Prosjektet FoU, Innovasjon og trebruk er et mobiliseringsprosjekt som ble igangsatt i 2018. I 2019 fikk prosjektet en delprosjektleder for Nord-Norge. Prosjektlederne har en tilleggsrolle som kysttredriver i Kystskogbruket, noe som gir dem deltakelse i det nasjonale nettverket med de fylkesvise tredriverne, støttet av innovasjon Norge. Tredriverne i hvert fylke skal bidra til økt bruk av tre gjennom påvirkning av bygge- og beslutningsprosesser, og til styrket konkurransekraft i enkeltbedrifter gjennom tilrettelegging. Prosjektlederne i Kystskogbruket har hatt i oppdrag å jobbe fylkesoverskridende og i samarbeid med de lokale tredriverne. De har jobbet med bedrifter som ønsker å samspille på tvers av verdikjedene, og oppdraget har bestått i å knytte sammen verdikjeden fra skog til videreforedling. Satsingen har derfor startet fra sagbrukene og utover i verdikjedene, men kunnskapsdeling om skogressursene i kystskogfylkene har vært sentralt og potensialet i trevirkets kvaliteter har hatt stort fokus. Arbeidet og mobiliseringen har knyttet seg til fylkeskommunale politiske relevante strategier og klimaplaner, i tillegg til lokal fagkompetanse og forskning (f.eks. klima- og miljø, bioøkonomi og sirkulærøkonomi).

Det rapporteres om stor aktivitet i alle kystfylker, og det oppstår stadig nye relasjoner i verdikjeden tre, som følge av aktiviteter og arrangementer i prosjektet. Trebruk tar stadig markedsandeler innen nye områder som høyhus, landbruksbygg og brubygging. Resultatene viser at salgsleddet for tømmer, tilgangen til mer sortert virke, satsing på flere treslag og større fokus på kvalitet er grunnlaget for videreforedling av tre, i både avansert industriell og håndverksorientert produksjon. Dette gir produkter som er mer konkurransedyktige, og har høyere sluttpris enn mer tradisjonelle, volumbaserte produkter. Prosjektet har utviklet egen kommunikasjon på sosiale medier (Instagram) for å nå designere og arkitekter som legger premisser for ldeutvikling og valg av løsninger i både bygg, møbler, emballasje og andre type produkter.

Et annet område som ikke er del av denne periodens satsing, er utvikling av en mer effektiv verdikjede for bioenergi. Dette mener flere informanter er viktig, særlig i Nordland, Rogaland, Troms og Finnmark. En utfordring tidligere har vært hogst av for ung skog, og flere er her inne på at dette må møtes med tiltak.

3.4.4 Skogproduksjon og klima

Skogen kan gi et positivt klimabidrag gjennom lagring av karbon i biomasse, jordsmonn og i treprodukter som kan erstatte materialer med større klimabelastning. I den siste fireårsperioden har Kystskogbruket arbeidet aktivt for å utvikle et dokumentert faktagrunnlag som viser klimaeffekten av skogproduksjon, bruk av egnede treslag og lagring av karbon i treprodukter. Kystskogbruket deltar i et nasjonalt arbeid for å

øke skogproduksjonen i Norge. Spesielt viktig for Kystskogbruket i dette arbeidet er re-planting etter hogst, og gode skjøtselstiltak som både øker verdien av skogen og karbonlageret.

Faktagrunnlag er kommunisert til forvaltning og myndigheter, bl.a. for å få gjennomslag for påskoging som klimatilak, fortsatt bruk av Sitka og Lutzgran og tilplanting av gjengroingsareal. Kystskogbruket rapporterer her om delvis godt gjennomslag i statlige rapporter fra 2019, særlig om granplanting på gjengroingsareal som effektivt klimatilak og råstoff for industri på sikt.

3.4.5 Annet

Disse fire satsingene har blitt støttet av det fylkeskommunale oppfølgingsprogrammet som en direkte oppfølging av mål og anbefalinger i Kystskogmeldinga 2015. Det er gjennomført en rekke tiltak og prosjekter som følger opp mål og anbefalinger fra denne meldinga, og vi viser her til Kystskogbrukets nye og gamle nettsider for detaljer.

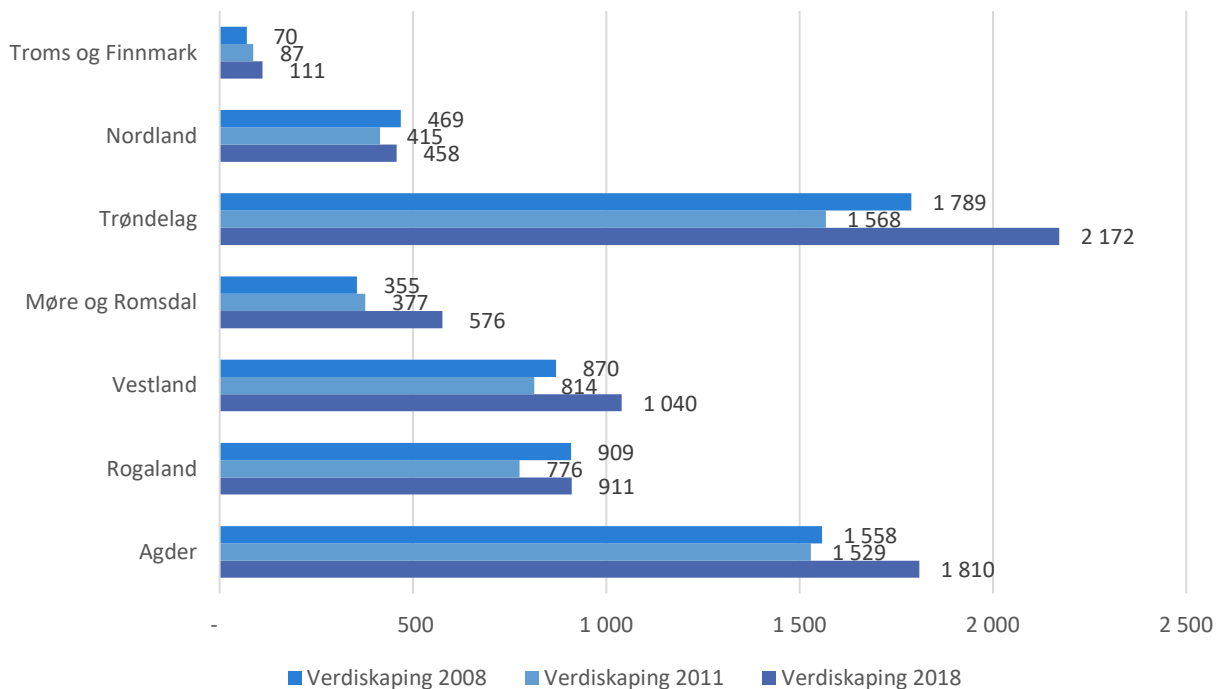
I dette avsnittet har vi valgt å trekke fram et eksempel som ikke er beskrevet i Kystskogbrukets siste årsrapporter eller i bakgrunnsdokumentet fra 2020. Eksemplet er knyttet til kompetanseutvikling og rekruttering. Det framgår av supplerende datainnsamling at Skognæringa Kyst i januar 2014 fikk støtte fra Verdiskapingsfondet for skogbruk, Utviklingsfondet for skogbruk og Skogkurs til gjennomføring av "*Kompetanseutvikling i kystskogbruket*". Dette er et treårig kompetanseutviklingsprosjekt for kystskogregionen, som ble gjennomført i samarbeid med Skogkurs. Målet med prosjektet var å utvikle skogeierretta tiltak og kommunikasjonsmodeller/verktøy, for å øke skogaktiviteten, verdiskaping og sysselsetting i kystskogbruket. Prosjektet var skissert som et hovedprosjekt med fylkesvise feltprosjekt. Prosjektleder i Skognæringa Kyst har bistått med erfaringsutvikling, kompetanse og praktisk arbeid ved oppstart i hvert fylke. Prosjektet resulterte blant annet i omfattende kurs- og veiledningor skogeiere, hogstmaskinførere, og skogansvarlige i kommunal sektor. Kursene og skriftlig materiell tilbys gjennom Skogkurs. På www.skogkurs.no ser man resultater av fylkesvise prosjekt. Som et eksempel er veilederen *Førstehjelp for nye skogeiere på Agder* laget i samarbeid mellom Skogselskapet i Agder, Skognæringa Kyst (Kystskogbruket), Skogkurs og Agder Skog- og trenæringsforum.

Statsforvaltergruppas rapporter viser dessuten at også denne gruppa har jobbet med kompetanseutvikling på flere vis. I 2019-2020 har de laget veileder om hogstalter og om skogforyngelse/framtidsskogen, og Kompetansepakke kystskogbruket hvor ulike aktører kan søke midler. Her ser det imidlertid ut til å ha vært lav aktivitet i de siste årene.

3.5 Status og utvikling i verdiskaping og klimaeffekter/CO2-lagring

Utvikling i verdiskaping og klimaeffekter fra skogproduksjon er overordnende målsettinger med Kystskogbruket, men det er vanskelig å vurdere eller kvantifisere Kystskogbrukets effekter på dem. Vi har likevel laget to figurer (Figur 4 og Figur 5) som viser en utvikling, men understreker samtidig at hva som er effektene av Kystskogbruket er usikkert.

Verdiskapingsutvikling

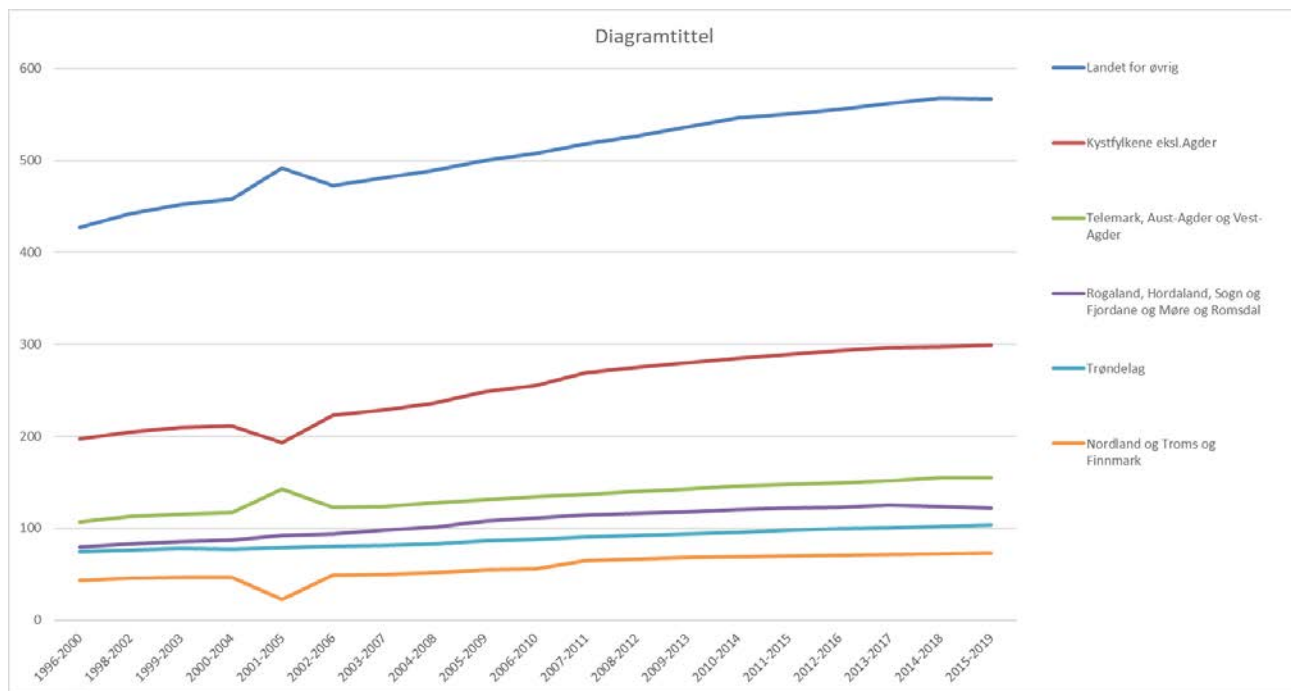

Figur 4: Status og utvikling i verdiskaping i skognæringa fra 2008-2018, tall i millioner kroner og løpende priser (Kilde: SSB/FNR).

SINTEF har laget en egen verdiskapingsrapport for Kystskogbruket, som viser utvikling fra 2008 til 2018 for samlede produksjonsverdier og verdiskaping (omsetning minus innkjøp av varer og tjenester) for skognæringene (Sand og Naper 2021). Skognæringene omfatter her skogbruk, trelast/trevarer og papir/papirvareindustri, eksklusive ringvirkninger men inklusive alle typer skogbasert industri uavhengig av hvor man får råstoffet fra. Denne rapporten viser at skognæringa i kystskogfylkene hadde 21,2 mrd. kroner i produksjonsverdier og 7,1 mrd. kr i verdiskaping i 2018. Dette utgjør 37-38 prosent av tilsvarende verdier for hele landet, og det kan også vises at disse andelene har økt fra rundt 34-35 prosent i 2008 og rundt 35-36 prosent i 2011.

Kystskogfylkene har med andre ord hatt en mye bedre utvikling i produksjon og verdiskaping i skognæringa enn resten av landet. Det gjelder særlig papir/papirvareindustri, men også skogbruket. For trelast/trevarer er det ikke store forskjeller i verdiskapingsutvikling mellom kystskogfylkene og resten av landet. I Figur 4 viser vi regionale forskjeller for skognæringa samlet sett, med tall fra startpunktet for Kystskogbruket (2008), fra 2011 og fra 2018 som er siste tilgjengelige år i denne statistikken. Vi ser en god utvikling i de fleste kystskogfylkene, med unntak av Rogaland og Nordland der man har omtrent samme nivå i 2018 som i 2008.

For klima og karbonbinding i kystskogbruksregionene kjenner vi ikke til målinger av skognæringenes betydning. Vi vet imidlertid at stående kubikkmasse har økt vesentlig mer i kystfylkene enn i landet for øvrig. Figur 5 nedenfor viser positiv utvikling i stående kubikkmasse de siste årene, og at dette igjen kan danne grunnlag for partielle klimaeffekter fra skogbruk.

Figur 5: Utvikling i stående kubikkmasse under bark i millioner kbm. etter region fra 1996/2000 til 2015/2019 (Kilde: SSB/Landsskogtakseringa).

Det har vært en betydelig økning i stående kubikkmasse i alle regioner. Vi har beregnet at økningen for landet under ett var 39 prosent fra første til siste periode i figuren, mens kystfylkene ekskl. Agder hadde 52 prosent vekst. For Telemark og Agder var de tilsvarende tallene 45 prosent, slik at også denne delen av kystskogfylkene ser ut til å ha hatt høyere vekst enn landsgjennomsnittet i stående kubikkmasse under bark. Vi presiserer imidlertid at dette ikke kan anses som effekter av Kystskogbruket. Utviklingen innen skogproduksjon kommer i hovedsak av langsiktig arbeid og investeringer, lenge før Kystskogbruket startet opp, og viser derfor i denne sammenheng mer hvordan råstoffpotensialet utvikler seg som grunnlag for Kystskogbruket, enn effekter av Kystskogbruket.

4 DELTAKERE OG INTERESSENTERS VURDERING AV KYSTSKOGBRUKET

I dette kapitlet har vi samlet de innspill og synspunkter som har kommet inn gjennom vår datainnsamling. Datakildene er en spørreundersøkelse til personer som i varierende grad er engasjert i eller tett på ulike deler av Kystskogbruk-satsinga, og informantintervjuer med nøkkelinformanter som kjenner godt til Kystskogbruket som helhet og/eller i sitt fylke.

Sammenstillingen er strukturert i fem underkapitler, som følger temainndelingen i spørreundersøkelsen. For hvert tema presenterer vi funn fra spørreundersøkelsen, og supplerer og utdyper disse med innspill og synspunkter som kom fram i intervjuene med nøkkelinformanter.

4.1 Trepertssamarbeidet og arbeidet i Skogbruksforumene

4.1.1 Funn i spørreundersøkelsen

Respondentene i spørreundersøkelsen har tatt stilling til en rekke utsagn/påstander om Kystskogbruket. Tabell 3 gir en oversikt over andelen som svarer enten "i stor grad" eller "i svært stor grad" på disse påstandene. Tallene er gjengitt både samlet og fordelt på offentlig og private aktører.

Tabell 3: Ta stilling til følgende utsagn/påstander om satsinga på kystskogbruket. Prosentvis andel som svarer i stor eller i svært stor grad.

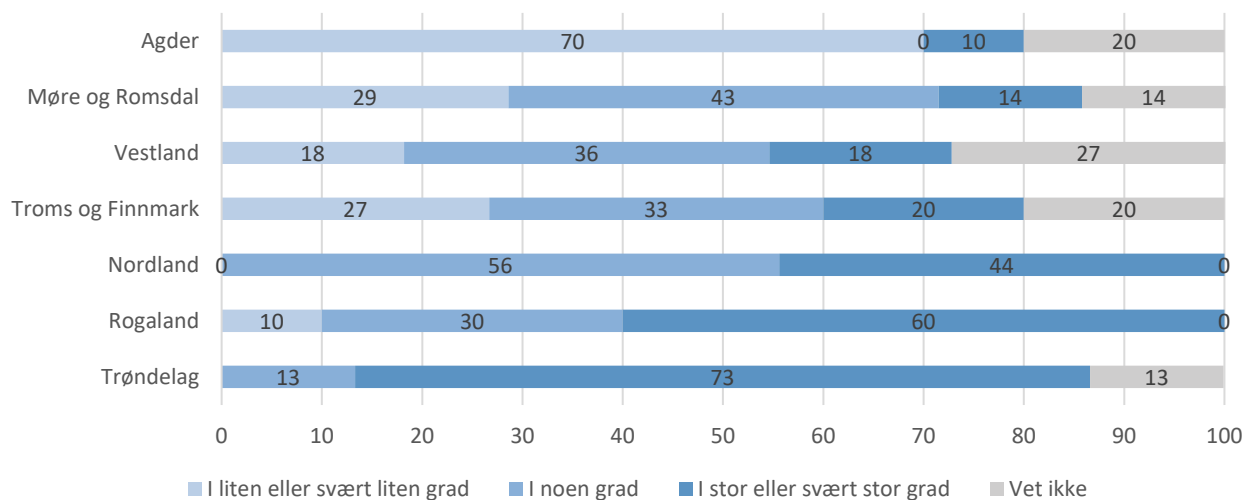
	I stor eller svært stor grad	Vet ikke	I stor eller svært stor grad	Vet ikke	I stor eller svært stor grad	Vet ikke
	Offentlig (n=37)		Privat (n=40)		Samlet (n=77)	
Behovene vi har i vår region følges godt opp	24	5	20	15	22	10
Skognæring, statsforvalter og fylkeskommuner har god samhandling	43	3	50	13	47	8
Skognæringsforumet/nettverket i vår region fungerer godt	32	16	40	13	36	14
Kystskogbrukssatsinga er nyttig for skogeier	51	8	53	18	52	13
Fylkeskommunen følger godt opp skogpolitiske tiltak i vår region	35	11	25	13	30	12
Skognæringa Kyst fungerer godt som organisasjon for Skognæringa i vår region	41	11	38	13	39	12
	Offentlig (n=35)		Privat (n=37)		Samlet (n=72)	
Det må bli mer tydelig hvem som følger opp ulike behov i Kystskogbruket	43	17	43	14	43	15
Det må til en bedre rolleavklaring i Kystskogbruket opp mot næringsinteresser	26	20	32	19	29	19
Fylkeskommunene må følge opp skogpolitikken bedre	67	3	60	8	64	6
Regionale skognæringsforum må ha sterkere rolle i regionale tiltak	34	20	70	8	53	14
Skognæringa Kyst må fokusere på fellestiltak langs kysten	60	6	68	11	64	8
Statsforvaltergruppa må koordinere seg bedre	11	20	22	24	17	22
Regionale skognæringsforum/nettverk må ha sterkere støtte enn i dag	40	17	63	14	51	15

Det store bildet synes å være at trepartssamarbeidet får et moderat til godt skussmål hos respondentene i spørreundersøkelsen. Omtrent halvparten av respondentene mener at samhandlingen mellom skognæring, fylkeskommuner og statsforvaltere fungerer godt, og at Kystskogbruk-satsingen er nyttig for skogeierne. 64 prosent slutter opp om at Skognæringa Kyst må fokusere på fellestiltak langs kysten, og cirka 40 prosent mener at henholdsvis Skognæringsforumet og Skogbruket Kyst fungerer godt i deres region.

Samtidig synes respondentene at det skorter litt når det gjelder oppfølging: Bare en av fire erfarer at behovene skogbruket har i deres egen region følges godt nok opp, og nesten to av tre mener fylkeskommunen må følge opp skogpolitikken bedre. 43 prosent mener det bør bli tydeligere hvem som følger opp hvilke behov i Kystskogbruket. To områder peker seg ut med tydelige forskjeller mellom respondenter fra henholdsvis offentlig og privat sektor. Private aktører ønsker i større grad enn offentlige både å styrke rollen til og øke støtten til Skognæringsforumet.

Figurene nedenfor viser fylkesvise forskjeller i respondentenes vurdering av påstander og utsagn fra tabell 3. Mer enn sju av ti respondenter i Trøndelag og seks av ti i Rogaland mener at skognæringsforumet fungerer godt (Figur 6). Bare en av ti mener det samme i Agder. Andelen som mener at forum/nettverk fungerer godt er også lav (under 20 prosent) i Møre og Romsdal, Vestland og Troms og Finnmark².

Skognæringsforumet/nettverket i vår region fungerer godt

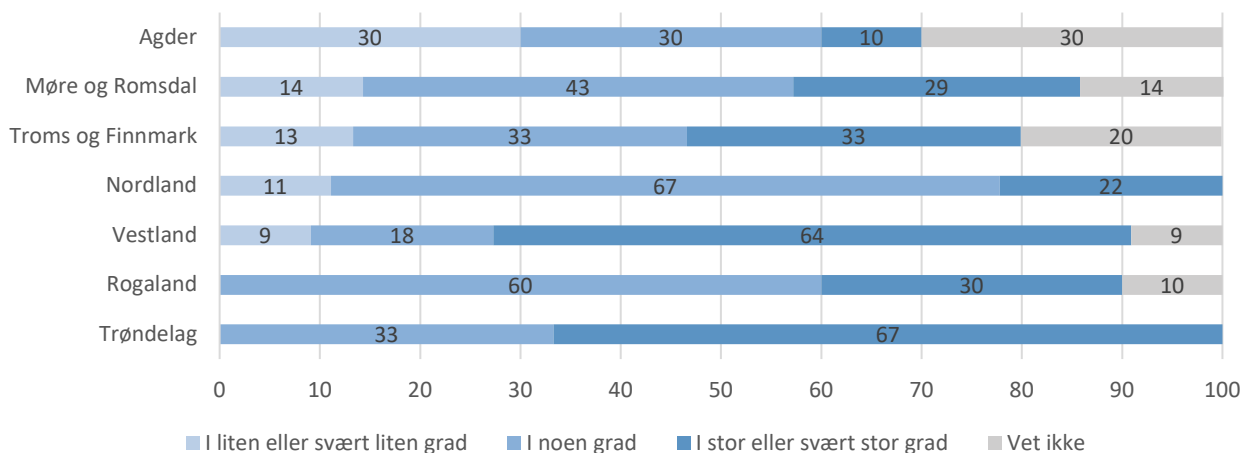

Figur 6: Respondentenes vurdering av påstanden " Skognæringsforumet/nettverket i vår region fungerer godt". Prosent (n=77).

Majoriteten av respondentene i Trøndelag og Vestland er enige i at *Skognæringa Kyst fungerer godt som organisasjon for skognæringa i vår region* (Figur 7). I Agder mener imidlertid bare en av ti respondenter det samme om Skognæringa Kyst i sin region.

² Troms og Finnmark har hvert sitt Skognæringsforum (i Finnmark kalles forumet Finnmark Treforum), og burde ideelt sett vært presentert hver for seg. Det er imidlertid så få informanter fra et av disse fylkene at vi har vurdert det som mest hensiktsmessig å presentere dem samlet.

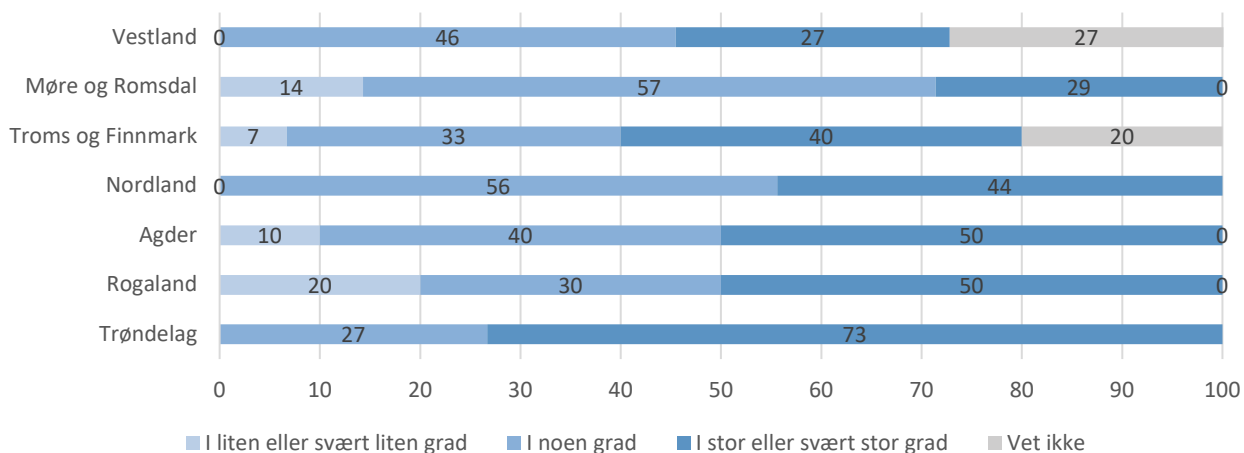
Skognæringa Kyst fungerer godt som organisasjon for skognæringa i vår region

Figur 7: Respondentenes vurdering av påstanden " Skognæringa kyst fungerer godt som organisasjon for skognæringa i vår region". Prosent (n=77).

Sju av ti respondenter i Trøndelag mener at samhandlingen mellom skognæring, statsforvalter og fylkeskommuner fungerer godt (Figur 8), mens det i fylkene Vestland og Møre og Romsdal er under én av tre som mener det samme. Både i Agder og Rogaland mener halvparten av respondentene at samhandlingen er god. Det store bildet er at respondentene "i noen grad" er enige, og at få respondenter mener at samhandlingen er dårlig.

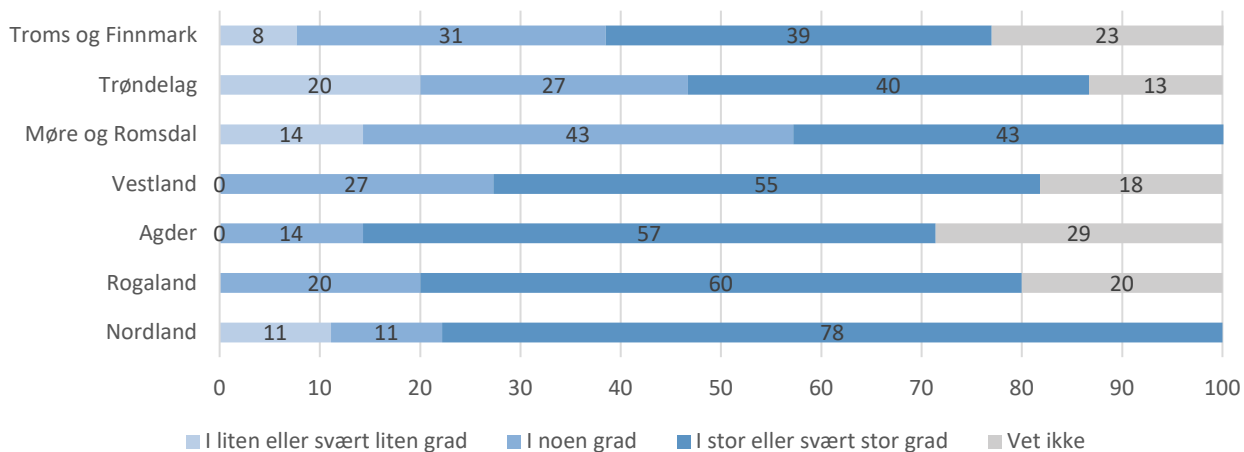
Skognæring, statsforvalter og fylkeskommuner har god samhandling

Figur 8: I hvilken grad stemmer det påstanden "Skognæringen, statsforvalter og fylkeskommune har god samhandling"? Prosent (n=77).

Nesten åtte av ti respondenter fra Nordland mener regionale skognæringsforum må ha sterkere støtte enn de får i dag (Figur 9). Også flertallet av respondenter i Rogaland, Agder og Vestland mener det samme.

Regionale skognæringsforum/nettverk må ha sterkere støtte enn i dag

Figur 9: I hvilken grad er du enig i utsagnet "Regionale skognæringsforum/nettverk må ha sterkere støtte enn i dag"? Prosent (n=72).

4.1.2 Funn i informantintervjuene

I intervjuene forteller flere nøkkelinformanter at de opplever at Kystskogbruket har lyktes med å etablere et bredt samarbeid som ikke var der fra før. Nøkkelinformantene gir gjennomgående tilbakemelding på at organiseringen av Kystskogbruket har vært bra, med bl.a. svært aktive statsforvaltere. Samtidig har det vært noe mer variabelt med tid/ressurser og interesse hos de som til enhver tid har vært involvert i skognæringsforumene fra det politiske nivået. Flere av nøkkelinformantene er også opptatt av at klyngeprosjekter som Woodworks!Cluster, som må sees som et resultat eller effekt av Kystskogbruket, nå tar mer og mer fokus og legger beslag på kompetanse. Dette kan komme til å gå utover Kystskogbruket, eller endre arbeidsfordelingen mellom klyngen og Kystskogbruket.

De fylkesvise skognæringsforumene har, riktig nok i noe varierende grad, bidratt til å sette trykk på ulike politiske saker. Videre ser vi på tilbakemeldingene fra skognæringsforumene at møteplasser og nettverk kom tidlig på plass i Midt-Norge og i Møre og Romsdal, og noe senere i Vestland og Nordland. Etter hvert har også de siste fylkene fått etablert skognæringsforum. Både i Agder, og Troms og Finnmark ser det imidlertid ut til at man har slitt mer med å få forumene til å fungere. Denne informasjonen harmonerer med de fylkesvise forskjellene i vurderinger som vi fant i spørreundersøkelsen.

Informantene fra Agder peker på utfordringer med å forankre næringsaktører i fylket inn i Kystskogbruket. Skognæringsforumet var aktivt de første årene etter etableringen i 2013, men aktiviteten i forumet har ifølge informantene "*dabbet av*" og forumet er per i dag "*ikke helt operativt*". Det pekes på flere grunner til dette: Engasjement i skognæringsforumet kommer i tillegg til ordinær jobb for deltakerne, og knapphet på tid dermed er en faktor. Man mangler et sekretariat og en ildsjel med tid nok til å drive forumet. Dessuten vises det til velfungerende regionale samarbeidsrelasjoner med fylkeskommune og Statsforvalter uavhengig av Kystskogbruket. Disse relasjonene har ifølge informantene ført til etablering av Tre på Agder, et omfattende bedriftsnettverk for å utvikle en treklynge i Agder. Informanten fra skogeiersamvirket (AT-Skog) stiller spørsmål ved behovet for Kystskogbruket framover, og mener dette må vurderes opp mot andre organisasjoner og aktører som kan ta fatt i utfordringer.

I tidligere Finnmark fylke oppgir informantene at man "*ikke har kommet helt i gang med*" Kystskogbruket. De peker både på kapasitet- og ressursutfordringer og interesse som årsak til dette. Når det gjelder skogsdrift er Finnmark ifølge informantene fortsatt i startfasen. Det fantes ingen felles arena for skognæringen før Finnmark treforum (skognæringsforum) ble etablert. Treforumet har ført til mer samarbeid mellom bedriftene, men at det har krevd hardt arbeid å få satt skogbruk på den fylkeskommunale politiske dagsorden. Skogbruket når ikke opp i konkurranse med jordbruk og andre næringer. Samarbeidet med fagmiljøer hos Statsforvalter og i fylkesadministrasjonen beskrives imidlertid som godt.

Informantene i tidligere Troms fylke mener, i likhet med Finnmark, at de ikke har lyktes helt med å etablere et fungerende skognæringsforum. Utfordringene er at aktørene ikke ønsker å være med i en formell organisasjon, og i likhet med Finnmark er de geografiske avstandene svært store. Avstand gjør det utfordrende å møtes fysisk. Det fører til manglende kapasitet på oppfølging og økonomisk tap ved å måtte ta seg fri fra ordinært arbeid for å følge opp arbeidet i Kystskogbruket.

Informantene vi har snakket med blant annet i Vestland, mener at trepartssamarbeidet er viktig og at det har fungert bra. Forumet har blant annet blitt invitert inn til Hovedutvalg for næring i fylkeskommunen, og informantene understreker at det er viktig at forumet er synlig i det politiske liv og aktivt fremmer saker på politiske arenaer. Informantene i Møre og Romsdal peker på at de mangler tunge industriaktører i eget fylke, og at dette preger arbeidet: Forumet har "*lite å vise til*".

I Rogaland beskrives skognæringsforumet som veletablert, og det er et fungerende trepartssamarbeid. Informantene forteller at det har blitt jobbet godt med flere prosjektrettede tiltak i forumet, blant annet informasjonsspredning til nøkkelpersoner i skogbruket og generell kompetansebygging.

I Vestland har man en oppfatning av at trepartssamarbeidet fungerer godt, men at det over tid har vært for dårlig kommunikasjon i skognæringsforumet i fylket. Bevilgningen til sekretærrollen trekkes frem som særlig viktig, og ressursene brukes på å ha en representant fra Skogselskapet³ inne i forumet som skal jobbe målrettet med nettverksbygging. Det fremheves samtidig at skognæringen bør bli mer synlig i på politiske arenaer fremover.

I Trøndelag beskriver informantene et vellykket trepartssamarbeid, og god samhandling både i fylket og i kommunene. Informantene forteller også om et godt samarbeid med skogeiersamvirkene i fylket. Trepartssamarbeidet har gitt gode resultater, blant annet i form av skognettverk, skogpådriver, økt skogeierkontakt, skogkulturaktivitet og bedre infrastruktur.

Skognæringsforumet i Nordland er veldig aktivt. I intervjuene ble det kommentert at dersom alle skognæringsfora var like aktive som Nordland, så ville ikke Kystskogbruket vært rustet for dette siden sentralorganiseringen er for svak/liten. Samarbeidet mellom skognæringsforumet og Kystskogbruket har vært dårlig de siste årene, men er i bedring nå med bedre informasjonsflyt og kommunikasjon.

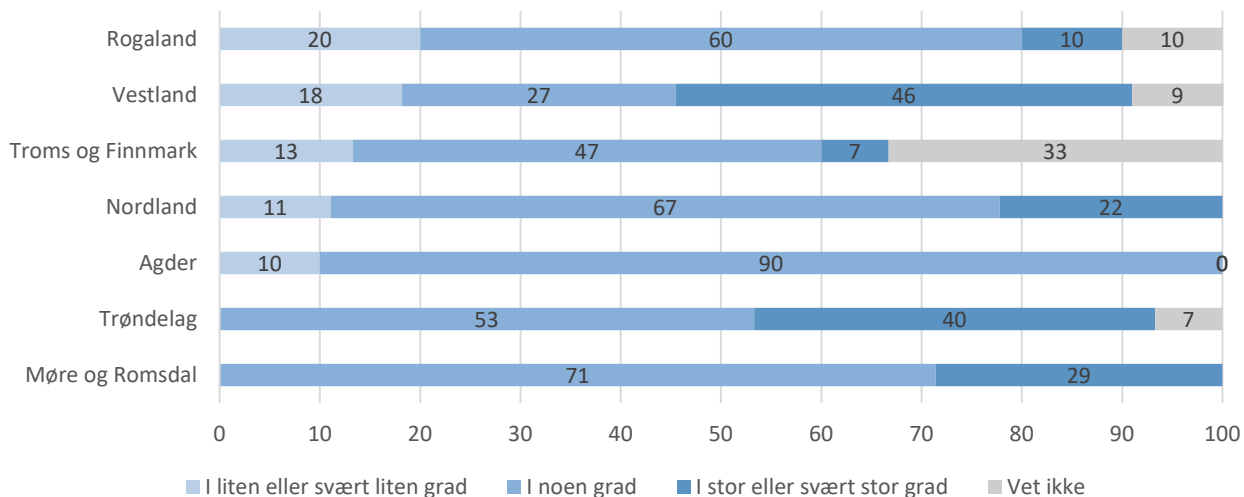
4.2 Verdikjedesamarbeidet (fra primærskogbruket til skogindustrien)

4.2.1 Funn i spørreundersøkelsen

Respondentene i spørreundersøkelsen ble bedt om å ta stilling til om regionens behov følges opp (Figur 10). Trøndelag og Vestland peker seg ut med størst andel respondenter som mener regionens behov følges opp i stor eller svært stor grad. Samtidig ser vi større spredning i svarene fra Vestland enn i Trøndelag, og nesten en av fem mener i liten grad at egen regions behov følges opp. Også i Møre og Romsdal mener rundt 30 prosent at regionens behov følges opp godt, mens Rogaland og Troms og Finnmark har lav andel som svarer det samme.

³ Skogselskapet er en ideell medlemsorganisasjon som fremmer forståelse for skogens mangesidige betydning: Som verdiskaper, for friluftsliv og helse samt som avgjørende i klimakampen og for et godt skogbruk. (Kilde: skogselskapet.no/om-oss/)

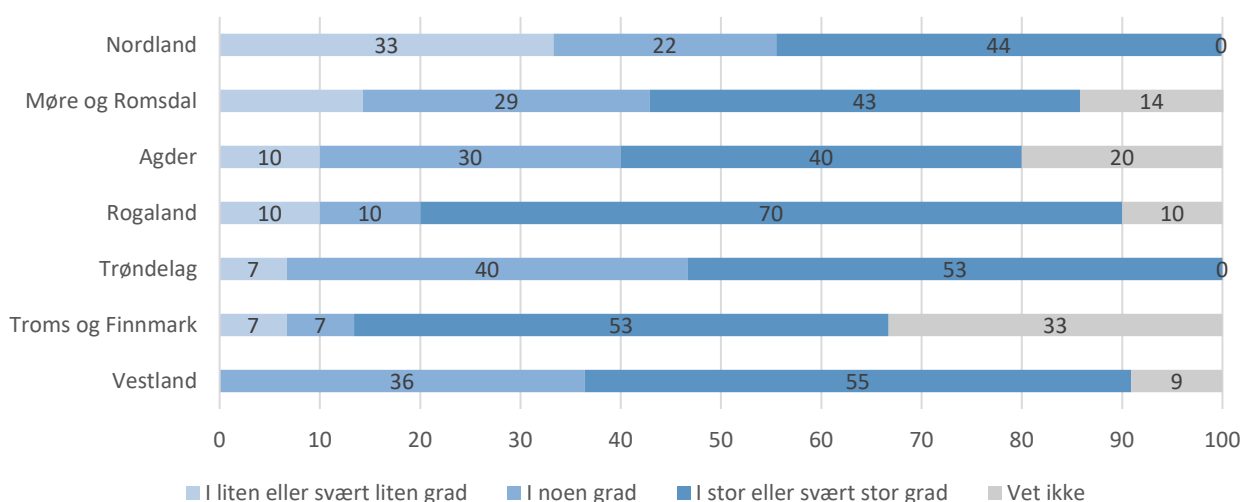
Behovene vi har i vår region følges godt opp

Figur 10: Respondentenes vurdering av påstanden "Behovene vi har i vår region følges godt opp". Prosent (n=77).

Det varierer i hvilken grad respondentene fra de ulike fylkene mener at satsinga Kystskogbruket er nyttig for skogeier (Figur 11). I Rogaland er det sju av ti som mener satsinga i stor eller svært stor grad er nyttig for skogeier. I fylkene Nordland, Møre og Romsdal og Agder mener fire av ti at Kystskogbruket er nyttig for skogeier, men i Nordland mener også en av tre at skogeier i liten grad har nytte av Kystskogbruket. I Trøndelag, Vestland og Troms og Finnmark er over halvparten enig i at satsinga er nyttig for skogeier.

Kystskogbrukssatsinga er nyttig for skogeier

Figur 11: I hvilken grad stemmer påstanden "Skogbrukssatsinga er nyttig for skogeier"? Prosent (n=77).

4.2.2 Funn i informantintervjuene

Spørsmålet om hvorvidt regionens behov følges opp er tett knyttet til kompetanse, kapasitet og evne til å følge opp hos de som har dette oppfølgingsansvaret. En erfaren informant fra kommunesiden mener det er stort behov for Kystskogbruket når det gjelder å følge opp de varierende behovene langs kysten, men også for å kompensere for stadig nedbygging av skogkompetansen i kommuner og hos Statsforvalteren. Flere peker på at kommunene har fått økt ansvar for behandling av søknader og andre forvaltningsoppgaver, og at dette er utfordrende rent ressursmessig. Kommunene blir svært avhengig av hjelp fra Statsforvalteren, med de få skogfaglige ansatte disse har.

Alle informantene peker på et kompetansebehov hos skogeierne. Dette behovet skyldes både manglende skogkompetanse og erfaring hos skogeierne selv, og kompetanse og kapasitetsutfordringer hos de som skal yte veiledning og følge opp skogeierne i kommunen. De fleste fylkene har mange små skogeiere, og ser et behov for økt innsats rettet mot dem i form av informasjon, veiledning, drift, bistand og kompetansebygging knyttet til planting og ungsogpleie. Med mange små eiendommer og mange skogeiere er det også økonomiske utfordringer når det gjelder infrastruktur og lønnsom økonomisk drift. Informantene peker på at ulike tilskuddordninger er nødvendig.

Flere informanter trekker fram og kommenterer samarbeidet med skogeierne. I Nordland så vi at en av tre respondenter i spørreundersøkelsen trakk Kystskogbrukets nytte for skogeierne i tvil. I Nordland jobber skognæringsforumet tett opp mot skogeiersamvirket Allskog, og har et veldig godt samarbeid med dem. Samtidig er informantene i fylket enige om at det er behov for å jobbe mer aktivt opp mot skogeiere i tiden som kommer, i og med at det frem til nå har vært jobbet mest næringspolitisk. Statsforvalteren i Nordland er svært tydelig på at Kystskogbruket må øke innsatsen rettet mot skogeier. I dette fylket er det i dag mange førstegenerasjons skogeiere som trenger support og opplæring.

Et tilsvarende behov beskrives i Vestland. Også her har man mange små skogeiere, og informantene mener at det har vært satset lite på skogeier i skognæringsforumet så langt. Informanter fra Vestland forteller at de ser et engasjement blant skogeierne, men at det er et manglende samarbeid mellom dem over tid. Unge skogeiere trenger dessuten mer kompetanse og veiledning. Det å øke kunnskapen om skogens verdi og betydningen av å hogge til rett tid er tema som informantene fra Vestland ønsker å satse på fremover.

I Møre og Romsdal beskrives liknende utfordringer som i Vestland når det gjelder samarbeid mellom skogeierne: Mange skogeiere har et perifert forhold til skog, og det finnes et potensial for å styrke og koordinere kontakten bedre. I Finnmark trekkes det frem som positivt med en stor skogeier, fordi dette gjør det enklere å få til utvikling. Samtidig ser vi i spørreundersøkelsen at en av tre respondenter svarer at de ikke vet om satsinga er nyttig for skogeier i Troms og Finnmark.

I Rogaland legger informantene vekt på behovet for nøytral veiledning rettet mot skogeiere. De mener det bør arbeides bevisst med holdningsskapende arbeid, mobilisering og informasjon. I Rogaland har man jobbet bevisst med informasjonsspredning til nøkkelpersoner i skogbruket, og med generell

kompetansebygging og rekruttering til næringa. Kanskje finner vi her noe av grunnen til at så mange respondenter fra Rogaland mener at Kystskogbruket i stor grad er nyttig for skogeierne.

I Trøndelag er Allskog aktiv og tett på Kystskogbruket. De trønderske informantene peker på at det ikke er den samme oppslutningen fra det dominerende skogeiersamvirket i sørdelene av Kystskogbruk-samarbeidet. Skogeiersamvirket AT Skog stiller på sin side spørsmål om treklynger, som de i Trøndelag og Agder, kan ta over bedrifts- og næringsutviklingsdelen i stedet for den politiske aktøren Kystskogbruket. Skogeiersamvirke og Skogeierforeninger kan, ifølge informanten, dessuten ta over oppgavene overfor skogeieren. En annen informant i et annet intervju støtter delvis dette, og reiser spørsmål om hvor lenge Kystskogbruket skal bestå og hvilke oppgaver som nå kan overføres til andre aktører.

4.3 Resultater og verdiskaping

Respondentene i spørreundersøkelsen er bedt vurdere i hvilken grad de ulike satsingsområdene i Kystskogbruk-satsinga har bidratt til verdiskaping i henholdsvis eget fylke og generelt. Respondentenes oppfatning av utviklingen i verdiskaping fra satsingsområdene i Kystskogbruket varierer - både mellom offentlig og private aktører og mellom fylker. Svarene for satsingsområdene *Infrastruktur og logistikk*, *FoU, innovasjon og trebruk*, *Skogproduksjon og klima*, samt *Informasjon, nettverksutvikling og omdømme* presenteres først for henholdsvis offentlig og private sektor. Fylkesvise forskjeller er lagt i egne underkapitler, der også innspill fra intervjuene er inkludert.

En klar majoritet av respondentene fra offentlig sektor vurderer at satsingsområdet *Infrastruktur og logistikk* i stor grad har bidratt til økt verdiskaping, både generelt og i eget fylke. Respondentene fra privat sektor er noe mer påholdne i sine vurderinger av dette satsingsområdet. Likevel svarer over 40 prosent at satsingen har økt verdiskapingen (Tabell 4). Også satsingen på *Informasjon, nettverksutvikling og omdømme* vurderes av mange til å ha positiv innflytelse på verdiskapingen. I eget fylke opplever halvparten av de private aktørene at dette satsingsområdet har økt verdiskapingen. En av tre offentlige aktører mener det samme. Færre mener at Kystskogbrukets satsing på *FOU, innovasjon og trebruk* samt *Skogproduksjon og klima* har bidratt til økt verdiskaping. Bare en av ti respondenter mener at satsing på *Skogproduksjon og klima* har ført til generell økt verdiskaping. Det kan synes som offentlige aktører opplever litt større verdiskapingseffekter enn private av satsingen på *FoU, innovasjon og trebruk*, både regionalt og generelt.

Tabell 4: I hvilken grad mener du følgende satsingsområder i Kystskogbruket har ført til økt verdiskaping i ditt fylke? Prosentvis andel som svarer "I stor eller i svært stor grad".

	Private aktører (n=38)		Offentlig aktører (n=42)		Samlet (n=80)	
	I stor eller svært stor grad	Vet ikke	I stor eller svært stor grad	Vet ikke	I stor eller svært stor grad	Vet ikke
Verdiskaping i eget fylke						
Infrastruktur og logistikk	43	19	66	3	54	11
FoU, innovasjon og trebruk	19	17	26	8	23	13
Skogproduksjon og klima	24	14	21	3	23	9
Informasjon, nettverksutvikling og omdømme	50	14	34	3	43	9
Verdiskaping generelt (inkl. eget fylke)						
Infrastruktur og logistikk	44	15	76	0	60	8
FoU, innovasjon og trebruk	24	15	29	3	27	9
Skogproduksjon og klima	10	17	11	0	10	9
Informasjon, nettverksutvikling og omdømme	42	15	40	0	41	8

Satsingsområdenes betydning for verdiskaping henger rimeligvis tett sammen med de samme satsingsområdenes betydning for etterspørselen etter tre. Respondenter med bakgrunn i henholdsvis privat og offentlig sektor har her relativt like oppfatninger av hvordan etterspørselen påvirkes av arbeid med de fire områdene (Tabell 5). De har størst tro på betydningen av *Informasjon, nettverksutvikling og omdømme*, og mener i noe mindre grad av *Skogproduksjon og klimasatsingen* fører til økt etterspørsel etter bruk av tre.

Tabell 5: I hvilken grad mener du følgende satsingsområder i Kystskogbruket har ført til økt etterspørsel etter bruk av tre? Prosentvis framstilling.

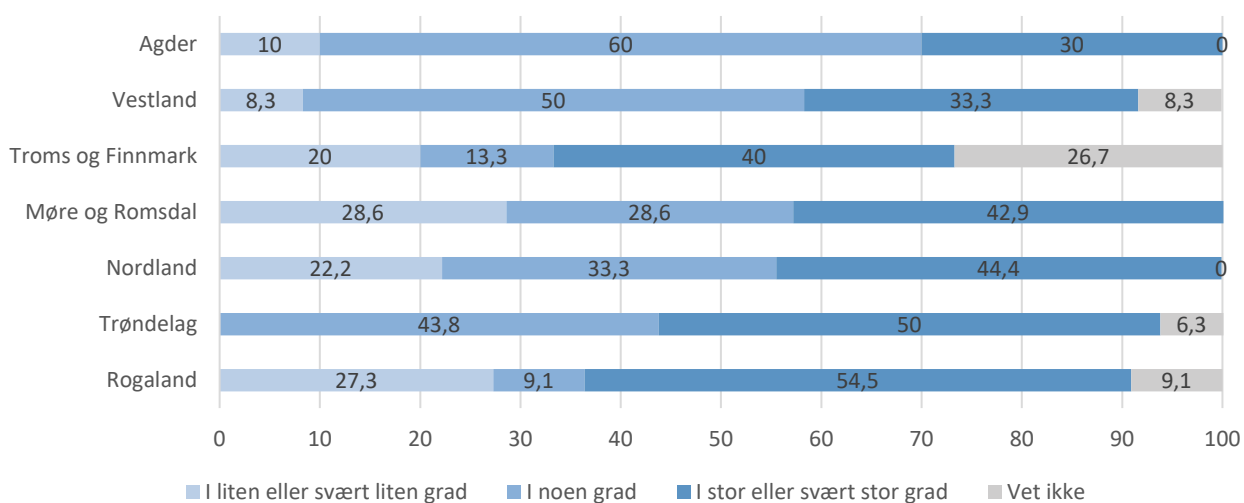
	Offentlig (n=35)		Privat (n=37)		Samlet (n=72)	
	I stor eller svært stor grad	Vet ikke	I stor eller svært stor grad	Vet ikke	I stor eller svært stor grad	Vet ikke
Informasjon, nettverksutvikling og omdømme	37	5	27	17	32	11
FoU, innovasjon og trebruk	32	11	24	20	28	15
Infrastruktur og logistikk	24	8	22	20	23	14
Skogproduksjon og klimabidrag	16	8	17	15	17	11

Resultatene fra spørreundersøkelsen stemmer overens med det inntrykket vi sitter igjen med etter intervjuene med representanter fra de ulike regionene. Satsing på infrastruktur som kaianlegg, taubaner og skogsveier trekkes frem i alle intervjuene. Også informasjonsarbeid, omdømme og nettverksbygging er tema som de aller fleste informantene peker på som svært viktig, og som noe man vil satse enda sterkere på framover.

4.3.1 Informasjon, nettverksbygging og omdømme

I Trøndelag og Rogaland mener henholdsvis 50 og 55 prosent av respondentene i spørreundersøkelsen at arbeid med *Informasjon, nettverksbygging og omdømme* har bidratt til verdiskaping (Figur 12). I Agder er det kun en av tre som mener det samme. Det er også verdt å merke seg spredningen i vurderingene i enkelte fylker. For eksempel mener mer enn en av fire respondenter i Rogaland og Møre og Romsdal at *Informasjon, nettverksbygging og omdømme* i liten grad bidrar til verdiskaping.

Verdiskaping lokalt - Informasjon, nettverksutvikling og omdømme

Figur 12: I hvilken grad mener du satsingsområdet Informasjon, nettverksutvikling og omdømme har ført til økt verdiskaping i Skognæringa i ditt fylke? Prosent (n=80).

I intervjuene trekkes omdømmebygging og nettverksarbeid fram som svært viktig spesielt blant nøkkelinformantene, men også blant informanter fra Skogbruksforum i fylkene. Informanter fra flere fylker peker på at skognæringen i større grad må inn i videre satsning på næringsutvikling, og at de må påvirke næringspolitiske spørsmål. Dette speiler funn i kapitlet om trepartssamarbeidet og skognæringsforumene (4.1), der 70 prosent av de private aktørene i spørreundersøkelsen ønsker at skognæringsforum får større innflytelse på regionale tiltak.

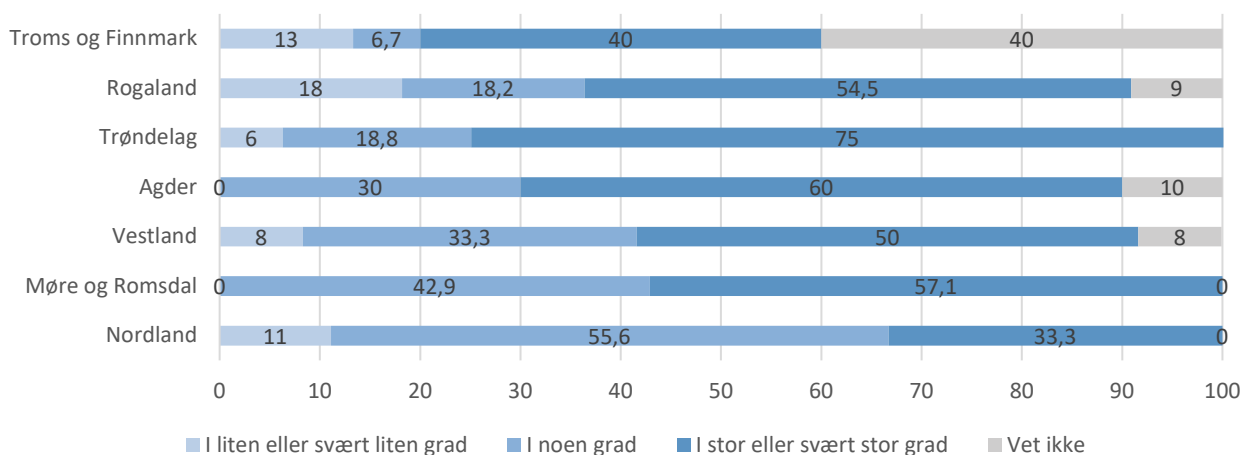
Informantene fra Agder viser blant annet til at økt samarbeid utenfor Kystskogbruket den siste tiden har bidratt til å skape nye synlige synergieffekter. Fra Troms og Finnmark opplyses det om noe samarbeid mellom tredrivere langs kysten, særlig mellom Nord-Troms og Finnmark – også her i hovedsak utenfor skognæringsforumet. Troms skognæringsforum har for øvrig fått på plass en tredriver med bistand fra mobiliseringsprosjektet FoU, innovasjon og trebruk og Kystskogbruket. Rollen huses av Skognæringa Kyst, men finansieres av Innovasjon Norge, Fylkesmannen og Statsforvalteren Troms-Finnmark. Finnmark treforum har hatt ulike arrangement og reiser, hvor forumet blant annet besøker småskalasagbruk og andre produsenter innenfor trebruk for å lære og dele erfaringer seg imellom. I Trøndelag trekkes klyngesatsningene (Arena Skog og WoodWorks!Cluster) fram som viktige i arbeidet med å løfte skognæringens samlede omdømme. Klyngene har også fått nasjonal oppmerksomhet. I tillegg nevnes at

den politiske oppmerksomheten og omdømmet som er skapt gjennom Kystskogbruket har vært viktig, og gitt resultater, blant annet innen infrastruktur.

4.3.2 Infrastruktur og logistikk

I Figur 13 ser vi at oppfatningen av satsingsområdet *Infrastruktur og logistikks* betydning varierer noe mellom fylkene. Betydningen av satsingsområdet for verdiskaping i eget fylke oppfattes som mindre i de to nordligste fylkene – Troms og Finnmark og Nordland. Respondenter fra disse fylkene vurderer også satsingsområdets betydning for etterspørsel etter tre som lavere enn i de andre fylkene.

Vurdering av verdiskaping i eget fylke - Infrastruktur og logistikk.
Prosent (n=80).

Figur 13: I hvilken grad mener du satsingsområdet Infrastruktur og logistikk har ført til økt verdiskaping i Skognæringa i ditt fylke? Prosent (n=80).

I samtlige intervjuer med informanter i fylkene ble prosjektet for tømmerkaier trukket fram som svært viktig og nyttig. Det samme gjelder utbygging og forbedring av skogsbilveier. Selv om det er stor enighet om hvorvidt satsingene her har gitt resultater, er det også enighet om at det fortsatt er en vei igjen å gå på dette området. Når det gjelder tømmerkaiene peker informanter fra Rogaland på at utvikling av melasseproduksjon i fylket delvis henger sammen med kaiutbyggingen. For Vestland har tømmerkaiene vært viktig både for sagbruk i regionen og mer generell effektivitet, aktivitet, sysselsetting og å sette skog som råstoff på dagsorden.

For Nordland er utbygging av tømmerkaier helt sentralt for planlagt sagbruk og foredlingsindustri i Vesterålen. En informant understreker at Kystskogbruket er en viktig næringspolitisk aktør langs kysten. For Lofoten og Vesterålen har Kystskogbruket i særlig grad bidratt med langsiktig arbeid rundt kompetanse og næringspolitikk om skogressurser. Her nevner informanten både utenlandske treslag, som man lokalt er svært avhengig av for å kunne ha skognæringsaktivitet, og tømmerkaier der en grundig SINTEF-rapport la et godt grunnlag for senere oppfølging. I Lofoten og Vesterålen er det nå bygd en tømmerkai, og det er

planlagt og bevilget midler til en kai i Stokmarknes. I tilknytning til dette arbeides det med å legge til rette for et sagbruk som kan ta hånd om sagtømmer fra Sitka-gran. Denne treressursen eksporteres i dag til Tyskland.

Langs kysten er det flere områder med skogreisingsstrøk hvor skogen vil bli hogstmoden i årene fremover, og her er det behov for investeringer for anlegg av nye skogsbilveier (Tomter & Dalen 2018).

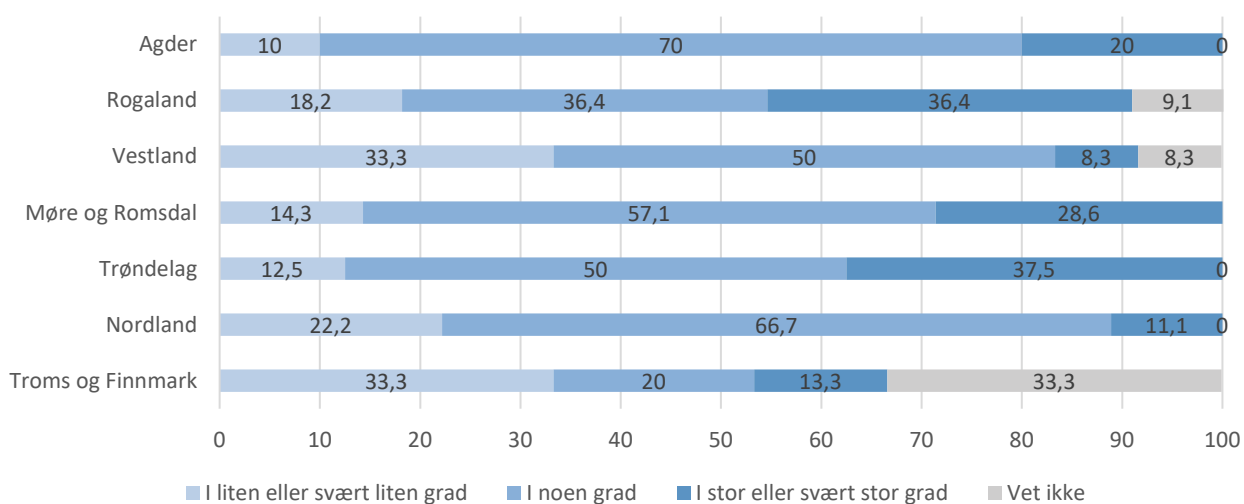
For flere fylker er mangel på skogsbilveier og dårlig vedlikeholdte fylkes- og kommuneveier en utfordring. For eksempel har Finnmark en fylkesvei som er i så dårlig forfatning at tømmerbiler ofte ikke kan kjøre der.

Blant øvrige informanter (utover fylkesintervjuene) er man gjennomgående positiv til satsingen på infrastruktur, med et unntak. To større industriaktører er intervjuet, en av dem med tilhold i et kystskogfylke og den andre i et innlandsfylke. Disse aktørene har lav involvering med Kystskogbruket, men særlig den ene er skeptisk til hvordan rammebetingelsene for egen virkesforsyning har blitt forverret av tømmerkaier, mindre transportstøtte og mer skogvern. Tømmerkaier ses som en trussel fordi de gjør det lettere å transportere råstoffet ut av regionen. For informantens bedrift er det i hovedsak lokal og regional transport på bil som gjelder. Den andre industriaktøren ser imidlertid på infrastrukturensatsingen som verdifull for egen virkesforsyning, og noe som muliggjør økt produksjon.

4.3.3 Skogproduksjon og klima

Det er respondentene fra Rogaland, Trøndelag og Møre og Romsdal som i størst grad har tro på at satsingsområdet *Skogproduksjon og klima* har betydning for verdiskapingen (Figur 14). I den andre enden av skalaen finner vi Vestland og Troms og Finnmark, hvor en av tre respondenter mener at satsingsområdet i liten eller svært liten grad har gitt verdiskaping lokalt.

Verdiskaping lokalt - Skogproduksjon og klima

Figur 14: I hvilken grad mener du satsingsområdet Skogproduksjon og klima har ført til økt verdiskaping i Skognæringa i ditt fylke? Prosent (n=80).

Både i Trøndelag og Rogaland peker informantene våre på at det er gjort et godt arbeid fra Kystskogbruket, blant annet for å få opp kvaliteten på sagtømmer og redusere svinn. Informanter i Trøndelag trekker også frem at arbeidet med å få til skogpådriver har vært viktig. Som eksempel på at det fortsatt er en jobb å gjøre med å forvalte næringen ut fra bærekraftsprinsipper, viser informanter fra Rogaland til mangel på skogplanting og kortsiktig planlegging. Skogbruksplaner blir gjerne utarbeidet av skogeiersamvirker, men når det skal hogges mener informantene at de i mange tilfeller ikke blir benyttet. Kortsiktige behov for å fylle båter og årsvolum i leveransekontraktene vinner fremfor langsiktige løsninger der skogen får vokse mest mulig før hogst.

Informanter fra Vestland oppgir på sin side at det kjøpes mye trevirke fra andre steder i landet, eller fra utlandet. Hjorteskader på småplanter og eldre skog er en utfordring, og en årsak til at mange ikke ønsker å gjenplante etter hogst. Ved kalde vintre oppsøker hjorten granskog, og ett års skade er nok til å redusere verdien betydelig for omløp av skogen over 60 år. Samtidig er det god kvalitet på tømmeret fra skogreisingsfeltene, og det finnes høyproduktive arealer i fylket.

I Troms har man store skogareal og store volum, med god kvalitet på barskogen. Informantene herfra mener at det er et behov for økt utnyttelse av eksisterende skogressurser, og å bygge skogressurser. Informantene mener at man må få på plass planer, blant annet skogbruksplaner både på skogeier- og overordnet nivå. Det er utfordringer med lite plantetilgang, og liten finansiering for skogkulturaktivitet. Finnmark er, som de sier selv, fortsatt i startfasen på å få bygd opp skogsdrift. Det ligger muligheter der, med de er ikke fullt ut kartlagt og bearbeidet enda. Troms og Finnmark er krevende fylker geografisk, med store avstander og mest lauvskog.

Det kommer tydelig fram gjennom intervjuene at fylkene har ulike utfordringer innenfor skog og klima. Svært mange av informantene mener det er viktig å arbeide for å kunne utnytte, og helst foredle, ressursene i hvert enkelt fylke. De trekker fram både nisjeprodukter og nye bruksområder for massevirke. Også behovet for økt kompetanse trekkes frem i de fleste intervjuene.

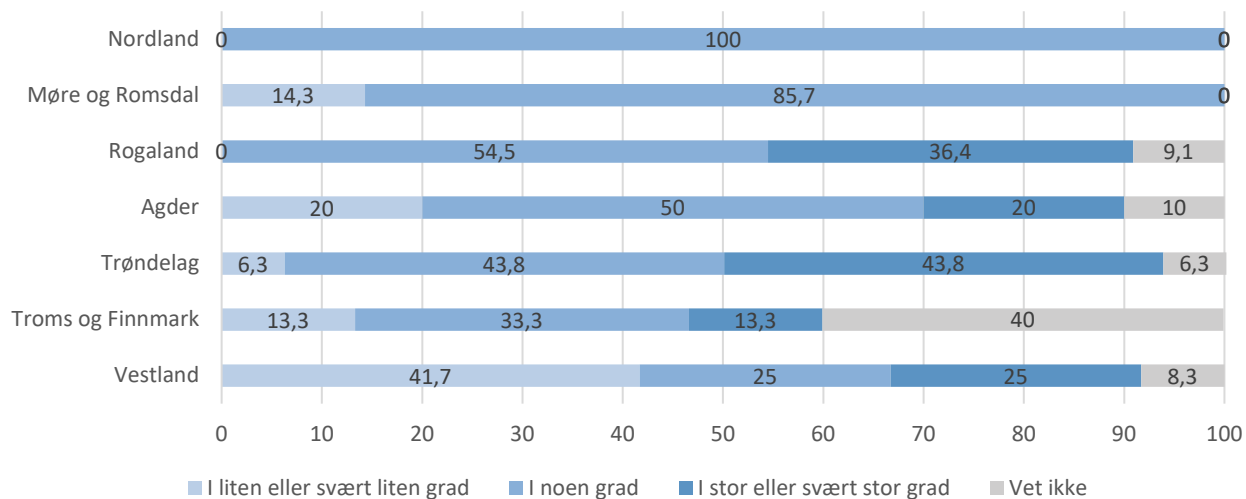
Utfordringene med, og den faglige uenigheten knyttet til, utenlandske treslag som Sitka- og Lutzgran kommer også til overflaten i intervjuene. Noen informanter argumenterer for treslagene, og mener at boniteten til treslagene vil være med og legge grunnlaget for et økonomisk bærekraftig skogbruk langs kysten. Andre ønsker heller å bevare de eksisterende treslagene. En kommunal informant går gjennom hvordan planting med Sitka begynte for snart 100 år siden, og at volumet av hogstmodent tømmer derfor er økende. Dette kan gi grunnlag for industri, men samtidig stoppes og treneres tilplanting med Sitka av miljøavdelingen hos Statsforvalteren etter press fra miljøorganisasjoner og Miljødirektorat og – departement. Informanten peker på at Sitka vokser dobbelt så raskt som norsk gran helt nord i Norge, og bidrar dermed til mer karbonbinding. På lang sikt kan motstanden mot nyplanting av Sitkagran gi for lite lokalt og regionalt virke til planlagt industri og et aktivt skogbruk.

4.3.4 FoU, innovasjon og trebruk

Vurderingen av satsingsområdet *FoU, innovasjon og trebruk* sin betydning for lokal verdiskaping varierer også mellom fylker (Figur 15). I Vestland mener mer enn fire av ti respondenter at satsingsområdet i liten

eller svært liten grad har bidratt til verdiskaping. I Trøndelag og Rogaland har respondentene større tro på at FoU, innovasjon og trebruk gir verdiskaping lokalt.

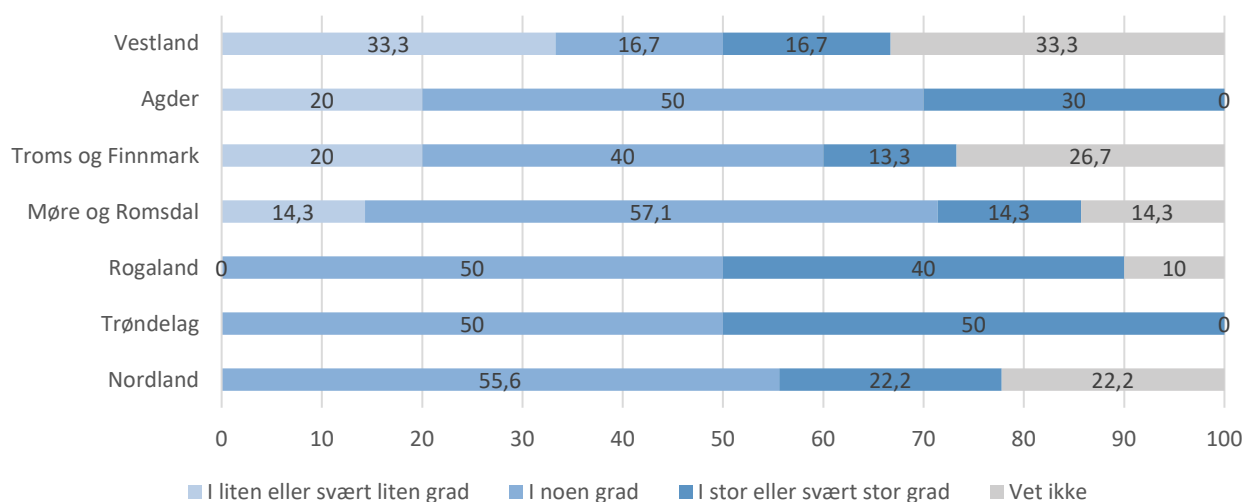
Verdiskaping lokalt - FoU, innovasjon og trebruk

Figur 15: I hvilken grad mener du satsingsområdet FoU, innovasjon og trebruk har ført til økt verdiskaping i Skognæringa i ditt fylke? Prosent (n=80).

Det er også i Trøndelag og Rogaland at respondentene i størst grad mener at FoU og trebruk har økt etterspørsel etter bruk av tre (Figur 16).

FoU, innovasjon og trebruk og etterspørsel etter tre

Figur 16: I hvilken grad mener du satsingsområdet FoU, innovasjon og trebruk har ført til økt etterspørsel etter bruk av tre? Prosent (n=79).

I intervjuene beskriver nøkkelinformanter at enkelte fylker har vedtatt økt trebruk i bygg og til oppvarming med bioenergi. De peker også på at selve satsingsområdet *FoU, innovasjon og trebruk* startet i 2018, og ser ut til å fungere godt opp mot fylkes- og regionvise tredriver- og klyngeprosjekter. I Trøndelag er det i hovedsak Arena Skog og WoodWorks!Cluster som har hatt aktiviteter på denne fronten, sammen med lokal tredriver. Siden regionen har hatt så mange initiativer, har Kystskogbrukets egen satsing på *FoU, innovasjon og trebruk* vært mindre til stede i Trøndelag.

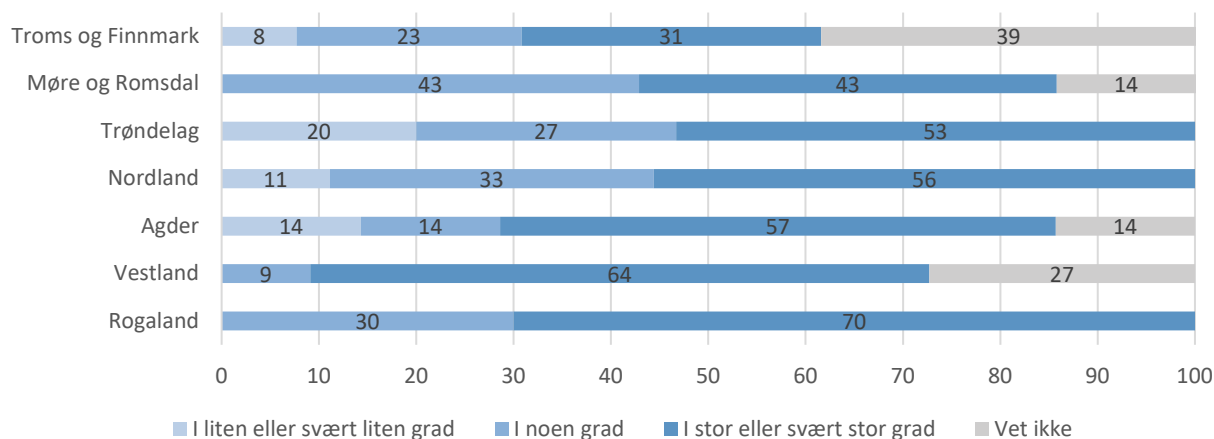
4.4 Kystskogbrukets innflytelse på regional og nasjonal skogpolitikk

Jord- og skogbrukspolitikk har tradisjonelt vært nasjonalt orientert, med landsdekkende organisasjoner rettet mot en statlig politikk der fylkesmannen har hatt en sentral rolle i forvaltningen. Som påpekt i kapittel 3 er dette i endring, og jord- og skogbruk har i økende grad kommet inn i regionalpolitiske næringsstrategier. Ifølge informantene våre har denne endringen skjedd først i skogtunge fylker, men det politiske arbeidet til Kystskogbruket har bidratt til å sette skogbruk og skogbruksrelaterte næringer på kartet også i de andre fylkene. Hvor stor plass skogbruket har fått i regionalpolitiske strategier, kan imidlertid variere.

Nøkkelinformantene trekker fram at Kystskogbruket har arbeidet systematisk med kunnskapsgrunnlag (logistikkanalyser, ressursgrunnlag osv.) og påvirkningsarbeid for å få gjennomslag politisk. De tydeligste resultatene av dette er bevilgninger til såkalt "lavhengende frukter" i form av tømmerkaier. Også innen veibygging har man delvis fått gjennomslag, selv om mye av arbeidet her gjenstår i form av flaskehalsanalyser og videre prioriteringer. At det er aksept for å plante både norsk gran og utenlandske treslag trekkes av flere informanter fram som et resultat av Kystskogbrukets politiske innflytelse. Dette er et område der ulike grupper står steilt mot hverandre.

Respondentene i spørreundersøkelsen ønsker at skognæringsforumene skal få en sterkere rolle i regionale tiltak, og spesielt tydelig er dette i Rogaland og Vestland (Figur 17). Ønsket om å styrke skognæringsforumets rolle er ikke like stort i Troms og Finnmark.

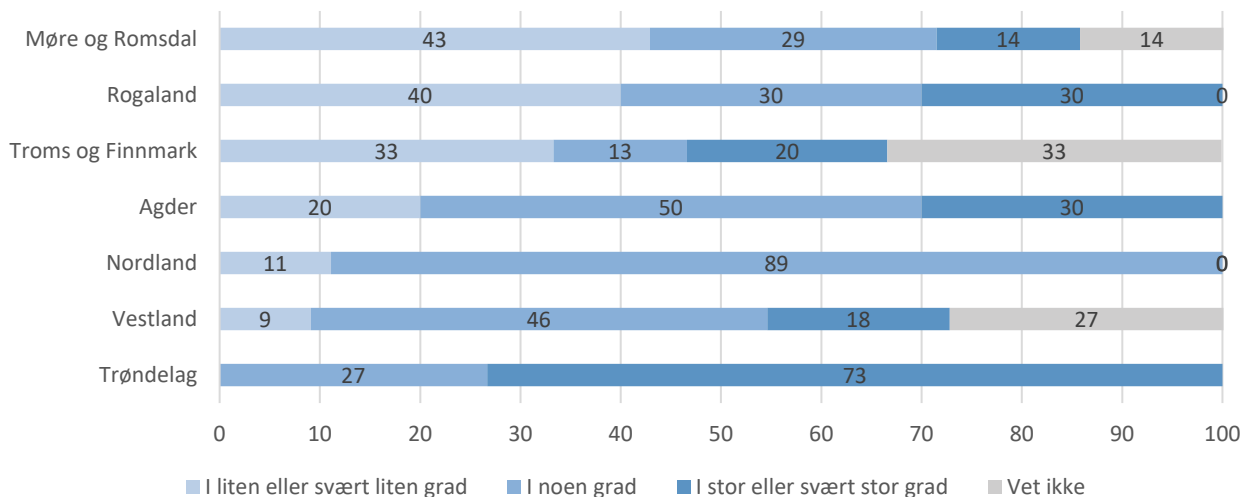
Regionale skognæringsforum må ha sterkere rolle i regionale tiltak (n=72)

Figur 17: hvilken grad er du enig i utsagnet "Regionale skognæringsforum må ha sterkere rolle i regionale tiltak"? Prosent (n=72).

Det er variasjon i hvor godt man oppfatter at fylkeskommunen følger opp skogpolitikken i egen region (Figur 18) I Møre og Romsdal, Rogaland, og Troms og Finnmark oppgir mer enn en tredjedel av respondentene at fylkeskommunen i liten eller svært liten grad følger opp politikken. I Trøndelag er det derimot ingen svar i denne kategorien, og mer enn sju av ti svarer at fylkeskommunen følger opp skogpolitikken i stor eller i svært stor grad.

Fylkeskommunen følger godt opp skogpolitiske tiltak i vår region

Figur 18: Respondentenes vurdering av påstanden "Fylkeskommunen følger godt opp skogpolitiske tiltak i vår region". Prosent (n=77).

Variierende oppfatning av hvor godt fylkeskommunen følger opp skogpolitikken gjenspeiles også i de regionale intervjuene og workshopene som er gjennomført. I Møre og Romsdal opplever informantene at det har vært en utfordring å nå frem politisk. Som eksempel på dette nevnes næringsplanen for Møre og Romsdal som rulleres nå, der skog så å si ikke er nevnt. Videre er "Fylkesstrategi landbruk" under utarbeidelse, og her mener informantene at skognæringen absolutt bør være med. Rogaland oppgir at politisk gjennomslag avhenger av noen få nøkkelpersoner. Både Troms og Finnmark trekker frem Kystskogbruket og samarbeidet på Statsforvalternivå som viktig. Dette begrunner informantene med at utfordringer blir løftet opp og tatt tak i. Finnmarkseiendommen (FeFo) på sin side opplever sjelden å få næringspolitiske spørsmål angående skog. De involverer seg heller ikke spesielt i det, selv om de gjerne kunne tenkt seg både transportstøtte og bidrag til veiutbedring.

Trøndelag trekker frem at omdømme og politisk fokus har vært viktig for å oppnå resultater, og at Kystskogbruket er avhengig av å ha med seg alle kystfylkene i fremtidig politisk arbeid. I Agder har skognæringen fått noe politisk oppmerksomhet, og utfordringene som ligger i næringa har blitt synliggjort. Representanten fra Statsforvalteren oppgir imidlertid at det ikke har blitt jobbet så mye med Kystskogbruksatsingens målsettinger grunnet manglende tydelighet fra skognæringsforumet.

Informanter i flere av fylkene slår fast at det er viktig å opprettholde et jevnt politisk trykk, samtidig som det er utfordringer knyttet til samhandling. Dette gjelder spesielt når tyngden i regionens egen skognæring er relativt lav, og når det ikke skjer dramatiske endringer for eksempel ved at jobber står i fare.

4.5 Hva blir viktig framover?

I Kystskogbrukets bakgrunnsdokument fra 2020 slås det fast at skog blir stadig viktigere både for lagring av klimagasser (CO₂) og for verdiskaping. Fylkeskommunene er omstrukturert og ha fått nye oppgaver siden Melding om Kystskogbruket fra 2015, og valg og utskiftninger på politisk side gjør at færre har et bevisst forhold til strategiene i Kystskogmeldinga. Fra fylkeskommunenes styringsgruppe pekes det på et behov for tydeligere budskap, prioriteringer og ansvarsfordeling mellom partene, samt økt synliggjøring av klima som innsatsområde. Det siste kan gjøres blant annet gjennom utarbeidelse av et oppdatert kunnskapsgrunnlag om hvordan Kystskogbruket kan bidra til at FNs bærekraftsmål nås. Det poengteres derfor at arbeidet må forankres på nytt og det må skapes eierskap til Kystskogbruk-satsingen. Man må jobbe på nye måter framover, og finne nye og utradisjonelle løsninger.

4.5.1 Spørreundersøkelsen

Tabell 6 viser hvordan respondentene i spørreundersøkelsen vurderer ulike satsingsområder for Kystskogbruket fremover. Mer enn åtte av ti respondenter mener at omdømmebygging og FOU, innovasjon og trebruk bør prioriteres i stor eller i svært stor grad. Også infrastruktur, skogproduksjon, karbonlagring i skog, kompetanse og rekruttering til næringa, skognæringsforum og annet nettverksarbeid prioriteres høyt. På noen områder skiller privat og offentlig sektors ønsker for framtida seg fra hverandre. Karbonlagring vurderes som viktig av flere offentlige enn private aktører. De private aktørene prioriterer på sin side skognæringsforumene, økt biodiversitet i skogen og mindre vern av skog høyere enn de offentlige aktørene. Over halvparten av de private mener at mindre vern av skog i stor eller stor grad bør prioriteres framover, mens bare 11 prosent av de offentlige svarer det samme.

Tabell 6: Hva bør skognæringen prioritere fremover? Prosentvis andel som svarer "I stor eller i svært stor grad" fordelt på private og offentlige aktører.

	Offentlige (n=35)		Private (n=37)		Samlet (n=72)	
	I stor eller svært stor grad	Vet ikke	I stor eller svært stor grad	Vet ikke	I stor eller svært stor grad	Vet ikke
Omdømmebygging	80	0	84	3	82	1
FoU, innovasjon og økt trebruk i bygg og andre varer	83	0	81	3	82	1
Infrastruktur	77	0	73	5	75	3
Skogproduksjon	77	0	70	3	74	1
Karbonlagring i skog	83	0	65	3	74	1
Kompetanse og rekruttering til næringa	77	0	70	3	74	1
Nettverksarbeid generelt	66	0	76	3	71	1
Skognæringsforumene/nettverkene i regionene	57	0	76	5	67	3
Veiledning til skogeier	60	3	62	3	61	3
Ny skogindustri i hver region	57	0	54	5	56	3
Fleksibilitet til å følge opp løpende behov	54	0	57	5	56	3
Skogeierpolitikk (tilskudd, skatt)	40	0	46	3	43	1
Økt biodiversitet/miljø i skog	29	0	57	5	43	3
Mindre vern av skog	11	0	54	8	33	4

Avslutningsvis i spørreundersøkelsen ble informantene bedt om utdypende kommentarer om forhold de mener er viktig for Kystskogbrukssatsinga framover. 29 personer har skrevet inn kommentarer her, og de

tar opp mange ulike aspekter ved Kystskogbruket. Flere presiserer at det er store forskjeller mellom fylkene, og at de ønsker et sterkere engasjement regionalt fra Kystskogbruket. Flere ønsker seg større aktivitet i og ressurser til skognæringsforumene. Det stilles også spørsmål ved om ressurser trekkes til en overbygning uten lokal forankring:

Viktig å få litt mer trykk på de regionale skognæringsforumene – få de mer aktive. Da må det kanskje brukes noe ressurser/penger på disse, og legges opp til å dekke ulike behov i fylkene.

Det må jobbes med å etablere regionale, sterke skognæringsforum som kan fronte de regionale utfordringene. Dette er ikke tilstrekkelig på plass i dag, det sitter kun ressurser og personer i en toptung overbygning som ikke nødvendigvis har den nødvendige tilknytning lokalt.

Flere fylker har i dag tilnærmet ingen midler til egen disposisjon ut fra lokale behov og interesser, Det struper interessen for videre innsats.

Samtidig peker andre på felles utfordringer i kystfylkene, og ønsker at Kystskogbruket skal sette inn støtet først og fremst her: Veibygging, krevende terreng, behovet for god veiledning til mange og små skogeiere og langsiktig forvaltning av skogressursene. Økt satsing på skogplanting, bedre informasjonsflyt i Kystskogbruket, og å bevare skogbruksareal i drift trekkes også fram.

En håndfull respondenter løfter fram klimaeffekter av skog som viktig for Kystskogbruket framover:

Kystskogbruket må forbedre seg og kommunisere tydelig forventede klimaendringer. Vi må ha flere og mer fleksible løsninger enn flatehogst og påfølgende 100 prosent granplanting når skogeierne setter i gang skogsveibygging og hogst.

Økt fokus på klimaeffekter, ikke til menigheten men til alle utenfor.

Vi lever i dag på forfedrenes evne og vilje til å investere i foryngelse av skogen. Klimaskogarbeidet har stanset opp.

4.5.2 Nøkkelinformanter

I intervju med nøkkelinformanter og representanter fra fylkene kom det ellers frem en rekke ulike meninger om hva Kystskogbruket bør legge vekt på framover. Det finnes på ingen måte et enkelt svar på dette spørsmålet, og det er ikke mulig å si at noe er vesentlig mer viktig eller riktig enn andre punkter.

Nøkkelinformantene er tett på Kystskogbruket, og har relativt god kjennskap til flere sider ved satsinga. Deres innspill til hva som blir viktig framover handler både om hvilke satsingsområder som bør vektlegges mest, og om arbeidet med å holde samarbeidet i Kystskogbruk-satsingen ved like. Både infrastruktur, skogplanting og klimaskog, skogeierrelevans og industriutvikling løftes fram som spesielt viktige områder for Kystskogbruket framover. Det pekes på at utfordringer må synliggjøres. Det blir også spilt inn at Kystskogbruket bør finne andre alliansepartnere ut over KS som man har samarbeid med nå.

Også motsetninger kommer fram i innspillene: En nøkkelinformant ønsker at det satses videre på samhandling, kjennskap og læring i det brede partnerskapet langs kysten, mens en annen mener at det må tas en grundig runde og tenkes helt på nytt ut fra hvor man er nå, hvor man vil og hvordan komme dit.

Nøkkelinformantenes innspill om prioriteringer for framtidens Kystskogbruk berører flere dimensjoner i partnerskapet. Flere nevner at særegne behov i hvert fylke eller region også må følges opp, slik at Kystskogbruket ikke bare blir fellesprosjekter med mest betydning for de største og tyngste skognæringsfylkene. En nøkkelinformant fremhever at man også må passe på regional representasjon blant de ansatte i Skognæringa Kyst, og mener særegne forhold nord for Saltfjellet er et argument for representasjon nordfra. Informanten presiserer imidlertid at dette ikke må tolkes som kritikk av arbeidet til nå. Det blir oppfordret til å rydde i rollene i partnerskapet, og å øke innsatsen for å få med næringslivet også der disse aktørene er opptatt med klyngeprosjekter.

4.5.3 Informanter fra hvert fylke

Informantene som er rekruttert i hvert fylke er i hovedsak fra skognæringsforumene. Disse informantene er opptatt av at nettverkssamarbeidet og det politiske arbeidet i Kystskogbruket må fortsette (Troms), og at politisk kontakt skaper forståelse for skogbruk i kystfylkene hos bevilgende myndigheter (Møre og Romsdal).

Mange av innspillene er relatert til næringsutvikling i hvert fylke. Informanter i Trøndelag, som har en stor skogindustri, ønsker seg midler til langsiktig og forutsigbar tilgang på veiplanleggere og pådrivere i fylkene. Dette begrunnes med at kommunene ikke har kapasitet og kompetanse til disse oppgavene. Også informanter fra Rogaland, Agder og Møre og Romsdal ønsker at Kystskogbrukets arbeid med infrastruktur fortsetter. Informantene med tilhørighet utenfor Trøndelag ytrer på sin side ønske om at Kystskogbruket skal arbeide for større grad av lokal industri og foredling. Informanter fra Agder mener at Kystskogbruket først og fremst skal konsentrere seg om fellesinteressene for hele verdikjeden, mens de fra Rogaland ønsker å legge vekt på å utnytte de ressursene som er best for hvert enkelt fylke. Her nevnes utenlandske treslag som eksempel. Informantene mener dessuten at satsingsområdene i Kystskogbruket står seg godt og bør videre føres, men at også flis og bioenergi bør løftes mer fram (Rogaland og Troms).

Et annet område som informantene fra skognæringsforumene er opptatt av er skogproduksjon og kompetanse om skogbruk. I Nordland pekes det på fagkompetansen i kommunen smuldrer bort på grunn av mange forestående generasjonsskifter, og at veldig mange kommuner endrer stillingen til skogbruksansvarlig til delt ansvar for flere områder. Dette gir kommunene lite ressurser til å møte skogeier. Derfor bør det arbeides med bevisstgjøring i kommunenes ledernivå. Informanter i flere fylker mener det er viktig å jobbe med holdningsskapende arbeid, mobilisering, informasjon, rådgivning og oppfølging overfor skogeierne. Da er det behov for skogfunksjonærer i kommunene og hos Statsforvalter (Troms og Rogaland). Innsats for planting av skog, stell av ungskog og innsats for å sikre høy tømmerkvalitet bør ifølge informantene prioriteres i Kystskogbruket (Troms, Møre og Romsdal), og man bør fremme langsiktig ressursforvaltning for å snu utviklingen fra nedbygging til oppbygging av skogressurser (Rogaland).

Informanter fra Nordland og Møre og Romsdal trekker fram klima- og miljøaspektet ved skogbruk. De understreker skogens evne til karbonlagring, og at det er viktig å bevisstgjøre de som etterspør trevirke om dette (Nordland og Møre og Romsdal).

Når det gjelder organiseringen av samarbeidet i Kystskogbruket, ønsker informanter fra Rogaland og Agder å få med skogeiersamvirkene i større grad enn i dag. Fra Vestland kommer innspill om at arbeidet med å få med næringsliv bør styrkes, og det understrekes at det er viktig at næringen bestiller og at andre følger opp. Fra Nordland poengteres det at Kystskogbruket må ha en organiseringsstruktur som fungerer, spesielt kommandolinje som fungerer opp og ned i organisasjonen. Informantene ønsker seg bedre koordinering, og peker på at finansiering til sekretariat er viktig.

5 DISKUSJON OG KONKLUSJON

5.1 Innledning

I dette kapitlet går vi gjennom sentrale funn, drøfter og gjør vurderinger etter å ha gruppert problemstillingene fra kapittel 1.2 i fire bolker:

- Bakgrunn og programteori (kapittel 5.2 og 5.3):
 - *Hva var bakgrunnen for satsinga på Kystskogbruket?*
- Resultater (kapittel 5.4):
 - *Følges anbefalingene i Melding om Kystskogbruket 2015 opp?*
 - *Hva er synlig innflytelse på regional og nasjonal skogpolitikk?*
- Kystskogbruket som samarbeidsstruktur (kapittel 5.5):
 - *Hvordan har trepartssamarbeidet fungert som arbeidsform, rollefordeling og finansieringsmodell?*
 - *Hvordan fungerer verdikjedesamarbeidet (fra primærskogbruket til skogindustrien)?*
 - *Hva differensierer Kystskogbruket som arbeidsform i forhold til andre regioner og andre næringer?*
- Frampek (kapittel 5.6):
 - *Hva bør Kystskogbruket gjøre framover?*

5.2 Bakgrunn for Kystskogbruket

Ønsket om en ny kurs i nasjonal skogbrukspolitikk var sentralt hos kystfylkene som tok initiativet til den første kystskogmeldinga i 2008. Bruken av skogressurser gikk ned over hele landet, og spesielt langs kysten ble store skogressurser stående uutnyttet i skogen. Dette innebar at potensialet for klimaeffekt av skog og verdiskaping med basis i skogen ikke ble realisert gjennom aktiv og god skogskjøtsel. Skogbrukspolitikken syntes å fungere dårligere langs kysten enn i innlandet. Blant annet var det langt lavere tetthet av skogsbilveger og stort behov også for annen infrastruktur som kaier og taubaner langs kysten.

Fylkeskommunene langs kysten kom inn på den skogpolitiske banen gjennom sitt ansvar for regional (nærings)utvikling, og tok en aktiv rolle gjennom å utarbeide Kystskogmeldinga i 2008. Denne meldinga var et omfattende og faglig fundert politisk dokument, som inneholder målsettinger, satsingsområder og klare ambisjoner om samhandling, nettverksbygging og partnerskap på tvers av fylkesgrenser, offentlig og privat sektor og ulike offentlige forvaltningsnivåer. Selv om fylkene langs kysten er svært forskjellige også på skogbruksområdet, fant man også mange felles utfordringer. Kompetanseutvikling om blant annet skogskjøtsel, hogst i bratt terreng, bruk av utenlandske treslag, utvikling av nye modeller for samarbeid, og økt bruk av forskning, utredninger og analyser kunne ivaretas på felles kjøp og deles på tvers av fylker. I påvirkningen av nasjonal politikk står kystfylkene dessuten langt sterkere sammen enn hver for seg. En del av informantene peker imidlertid på at bakgrunnen for Kystskogbruket også var knyttet til konkrete, regionale utfordringer: Små og tynne skogbruksfaglige miljøer i en del fylker, hogstmoden skogreisingsskog som ikke drives ut på grunn av manglende kompetanse og infrastruktur, samt mangel på råstoff til Trøndelags skogindustri.

Figur 19: Taubanedrift (Kilde: Kystskogbruket).

Skogpolitikken og skogsamarbeidet i Norge har i hovedsak vært nasjonal, og dominert av det tunge innlandsskogbruket som ikke har de samme behovene som langs kysten. Dette ga et politisk mulighetsrom for en egen satsing på kystskogbruk, med finansiering fra både statlige og regionale midler. I Nord-Trøndelag fylkeskommune så man dette politiske mulighetsrommet, tok initiativ og fikk med seg de andre kystfylkene i et bredt trepartsamarbeid med hovedmål om økt verdiskaping i skognæring og økt karbonlagring i skogen og skogbaserte produkter. Et viktig prinsipp i Kystskogbruket var dessuten at hele verdikjeden til skogbaserte produkter skulle være representert i prosjektet. Politikk, forvaltning, skogbruket og skognæringa sto sammen om satsinga på Kystskogbruket. Med årlige bevilgninger fra stat og fylkeskommuner på 5-12 millioner kroner pluss supplerende prosjektfinansiering, har innsatsen i hovedsak dreid seg om kompetanseoppbygging, samhandling for infrastruktur for skognæring og tømmertransport, rammevilkår for skogproduksjon, karbonlagring i skog, bruk av tre og innovasjon knyttet til dette.

I perioden fra 2015 til dags dato er målene for Kystskogbruket nedfelt i Kystskogmeldinga fra 2015 (s. 11). Hovedmålsettingene i denne meldinga er en firedobling av verdiskapingen i Kystskogbruket, og økt karbonlagring både i kystskogen og gjennom at trevirke erstatter mindre klimavennlige materialer og energikilder.

5.3 En programteori for satsinga på Kystskogbruket

Behovsbeskrivelser som de presentert ovenfor sier ikke nødvendigvis noe om detaljene i hva man kan oppnå med satsingen, og dermed hva som begrunner satsingen. Vi går derfor kort gjennom hva dette kan

være, ut fra begrepet programteori. Programteori er en teori om hvordan man kommer fra behov og tiltak/aktiviteter på den ene siden, til resultater og effekter på den andre siden (Lier Madsen 2017). Resultater er i denne sammenhengen endringer som skjer, som man kan ha påvirket gjennom tiltakene. Effekter brukes om endringer med en sannsynlig kausal årsakssammenheng fra tiltaket. Slik det diskuteres i Funnell og Rogers (2011) og Finne et al. 2019, er man i en programteori opptatt av tilleggsverdien eller den såkalte addisjonaliteten av tiltaket. Det vil si forskjellene på utfallet på effektvariablene mellom situasjonen der tiltaket var satt inn og der tiltaket ikke var satt inn. Det siste betyr i samfunnsvitenskapen at man må prøve å danne seg et bilde av situasjonen uten tiltaket. I denne sammenhengen vil dette si hvordan situasjonen for skogbruket i kystfylkene hadde vært uten satsingen Kystskogbruket. Vi må spørre oss om andre organisasjoner hadde tatt tak i deler av utfordringene, og hva man kunne oppnådd av endringer med dette.

Kystskogbruket er en omfattende satsing på samhandling, kompetanse og infrastruktur, for å oppnå høyere verdiskaping hos skogeiere og industri, samt klimaeffekter. De mange innsatsområdene og tiltakene spenner fra politisk påvirkningsarbeid til mer direkte kompetanse- og planleggingsarbeid for ulike aktører i skognæringa. Som påpekt i kapittel 2 er det krevende å identifisere hva som (mest sannsynlig) er Kystskogbrukets bidrag og effekt når det gjelder f.eks. lett målbare resultater på bedriftsnivå og samfunnsnivå, som f. eks økt avvirkning, skogkultur, verdiskaping, investeringer i infrastruktur.

På den andre siden er offentlige tiltak for kompetanse, infrastruktur, klima og innovasjon, lett å begrunne ut fra samfunnsøkonomisk teori: Kunnskapslekkasjer, gratispassasjerer, positive eksternaliteter, risiko og manglende tilgang på både kapital og informasjon gjør at enkeltaktører investerer mindre i f.eks. kompetanseutvikling enn det som er samfunnsøkonomisk optimalt (Sand og Sivertsen 2018). I tillegg kommer transaksjonskostnader, usikkerhet og andre former for markeds- og systemsvikt, som bidrar til at enkeltaktører gjerne investerer for lite i innovasjon og utvikling sett fra et samfunnsøkonomisk synspunkt. Kystskogbrukssatsingen er slik sett lett å begrunne som et tiltak som kan gi høyere nytte enn kostnader, uten at vi her har ressurser til å gjøre en nærmere studie av tallmessige effekter.

Kystskogbrukets tilnærming er sjelden direkte eller alene i samhandling med f.eks. skogeiere og skogindustri, men har operert i et mellomrom for økt samhandling, kompetanse og politisk påvirkning i samarbeid med en rekke eksisterende organisasjoner. Ofte skjer innsatsen i samarbeid med andre aktører, som Skogselskap, Skogkurs, kommuner, vegvesen, forskningsinstitusjoner, skogeierorganisasjoner og bedrifter i ulike regioner. Disse organisasjonene og aktørene danner på mange måter en viktig målgruppe, samtidig som de også har vært representert inn i arbeidet med Kystskogbruket og invitert inn på workshops. Når vi skal se på hvor Kystskogbruket har bidratt til endringer er det derfor i disse målgruppene man kan forvente både endringer og kjennskap, og dermed begrunnede synspunkter for oppfatninger om dette.

I motsetning til dette står den jevne skogeier eller bedriftseier. De forholder seg i større grad til faste organisasjoner som Skogeiersamvirke, Skogkurs, næringsforeninger, offentlig forvaltning og kommunal førstelinjetjeneste eller Innovasjon Norge om man har behov for hjelp til å utvikle seg. En enkel programteori tilsier derfor at det først og fremst er hos involverte representanter for ulike organisasjoner vi kan påvise endringer som følge av Kystskogbruket. Kombinasjonen intervju og survey mot disse kan

derfor si noe om hvordan Kystskogbruket kan ha hatt effekter, gitt at ingen andre hadde tatt over og utført oppgavene på tilsvarende vis. En kan selvsagt ikke se bort fra enkelte slike virkninger, f.eks. at viktige infrastrukturspørsmål hadde blitt løftet opp, men hovedpoenget er likevel at Kystskogbruket har gjort dette med større kraft i et bredt samarbeid som ser ut til å være relativt unikt.

5.4 Resultater og oppfølging av Kystskogmeldinga 2015

Slik vi viser i kapittel 3 og 4, har det skjedd en positiv utvikling i Kystskogbruket. Blant informantene våre finner vi en rekke synspunkter som sannsynliggjør at Kystskogbruket kan ha bidratt til disse resultatene. I Høkenesnes (2021) vises det f.eks. positiv utvikling i avvirkning og tømmerkaier, mens planting og ungskogpleie har en mer variabel utvikling. I Sand og Naper (2021) vises en klart høyere vekst i produksjonsverdier og verdiskaping i både skogbruk og skogrelatert industri i Kystskogbruksfylkene, sammenlignet med resten av landet. I kapittel 3 i denne rapporten viser vi at stående kubikkmasse har økt vesentlig mer i kystfylkene enn i resten av landet, noe som kan indikere økt klimaeffekt i områdene som omfattes av Kystskogbruket.

I dette prosjektet har det ikke vært gjort effektanalyser på bedrifts- og samfunnsnivå, slik det gjort f. eks i evaluering av omstillingsprogram (Sand og Carlsson 2016). Ut fra beskrevne aktiviteter, informantintervjuer og svar i spørreundersøkelsen er det imidlertid god grunn til å anta positive effekter fra Kystskogbruket, spesielt når det gjelder følgende områder:

- Synlig innflytelse på nasjonal og regional skogbrukspolitikk:
 - Årlige statlige kystskogmidler gjennom jordbruksforhandlingene
 - Mer statlige midler til tømmerkaier og skogsbilvei
 - Fortsatt aksept for planting av utenlandske treslag i områder der disse gir mer karbonlagring og større produksjonsvolum
 - Skognæringa er etablert som sektor i regionale næringsstrategier i mange fylker
 - Skognæringa tildeles regionale prosjektmidler til skogrelaterte tiltak som utredninger av infrastrukturbehov, etablering av tre drivere, utviklingshjelp ved etablering av sagbruk.
- Infrastruktur og logistikk:
 - Det er framskaffet faglig dokumentasjon og politisk gjennomslag for midler til tømmerkaier og delvis annen infrastruktur.
 - Faglig dokumentasjon om flaskehalsen når det gjelder vei er også under utvikling.
 - Kystskogbruket har bidratt til bygging av tømmerkaier og infrastruktur av betydning for ny og eksisterende industri i Rogaland, og et muliggjort og planlagt sagbruk i Vesterålen.
- Informasjon, nettverksbygging og omdømme:
 - Fra Rogaland til og med Troms er det etablert nettverk og samhandling i et bredt partnerskap (fylkesvise skognæringsforum med Skogbruket Kyst som overbygning), mens man ikke har oppnådd samme brede oppslutning i Finnmark og Agder.
 - Skognæringsforumet i Trøndelag startet Arena Skog eller det som i dag heter WoodWorks! Cluster), i tett samspill med Skognæringa Kyst.
- FoU, innovasjon og trebruk:
 - Kystskogbrukets mobiliseringsprosjekt har koblet Kystskogbruket til Innovasjon Norges tre drivernetter, og etablert kysttre drivere som arbeider for økt trebruk.

- Kysttredriverne legger til rette for enkeltbedrifter for å styrke konkurransekraften deres, og det er sannsynlig at de har bidratt til å øke verdiskapingen i bedrifter som bruker og foredler tre.
- Skogproduksjon og klima:
 - Det er gjennomført kompetanseprosjekter om god skogskjøtsel i samarbeid med andre aktører, og framskaffet kurs og veiledningsmaterieil til flere aktørgrupper i skogbruket.
 - Kystskogbruket har bidratt med flere prosjekter som gir bedre virkeskvalitet, mer råstoff og bedre lønnsomhet i eksisterende industri.
 - Det arbeides med faktagrunnlag om klimaeffekten av skogproduksjon, bruk av egnede treslag (også utenlandske) og lagring av karbon i treprodukter.

Strategiene som konkretiserer målene i Kystskogmeldinga 2015 er mange og omfattende, og Kystskogbruket har vært nødt til å prioritere mellom dem. For eksempel er bioenergi med basis i skogen ikke prioritert i denne perioden. Dokumentanalysene og annen datainnsamling viser likevel at anbefalingene fra Kystskogmeldinga i 2015 er fulgt opp i stor grad. Blant informantene er det relativt stor grad av tilfredshet med Kystskogbruket, og lite kritikk av prioriteringene som er gjort. Dette til tross for at vi aktivt har invitert til innspill av ulike slag, både overfor skognæringsforumene, på workshoper og i intervjuer og en anonym spørreundersøkelse.

En kritikk som enkelte av informantene våre har målbåret handler om for mange fellesprosjekter i Kystskogbruket, og for lite oppmerksomhet på behovene i hvert fylke. Ifølge Kystskogmeldinga 2015 skal Kystskogbruket operere både på det nasjonale og det regionale nivået. Formuleringene i meldinga dreier seg imidlertid mer om samarbeid og samhandling generelt, enn om strategier om å følge opp hvert enkelt fylkes behov. Mobiliseringen nedenfra og opp via fylkespolitikere, som ofte har tilgang til nasjonale nettverk der de kan påvirke nasjonal politikk, har sannsynligvis vært viktig for å realisere målene om blant annet utbedringer av infrastruktur. Noen tema kan det være mest hensiktsmessig å følge opp fylkesvis, og behovene varierer betydelig regionalt. Samtidig gjør nettverkene som er bygd gjennom Kystskogbruket erfaringsutveksling mellom fylkene enklere, og tredriverne i noen av fylkene har innledet samarbeid over fylkesgrensene.

Som påpekt i kapittel 3, beskriver Kystskogbrukets seneste rapporter bare dagens innsatsområder. Man må gå lengre tilbake i tid for å finne detaljene i hva som er gjort tidligere. I dokumentene og på de gamle nettsidene, finner vi også andre satsinger som kunne vært nevnt om vi hadde hatt ressurser til en enda større gjennomgang. I kapittel 3 løftet vi fram *Kompetanseutvikling i kystskogbruket* - en type innsats som er gjort for å øke kompetansen hos blant annet skogeier, og som bør være av stor nytte i alle fylker.

5.5 Kystskogbruket som samarbeidsstruktur

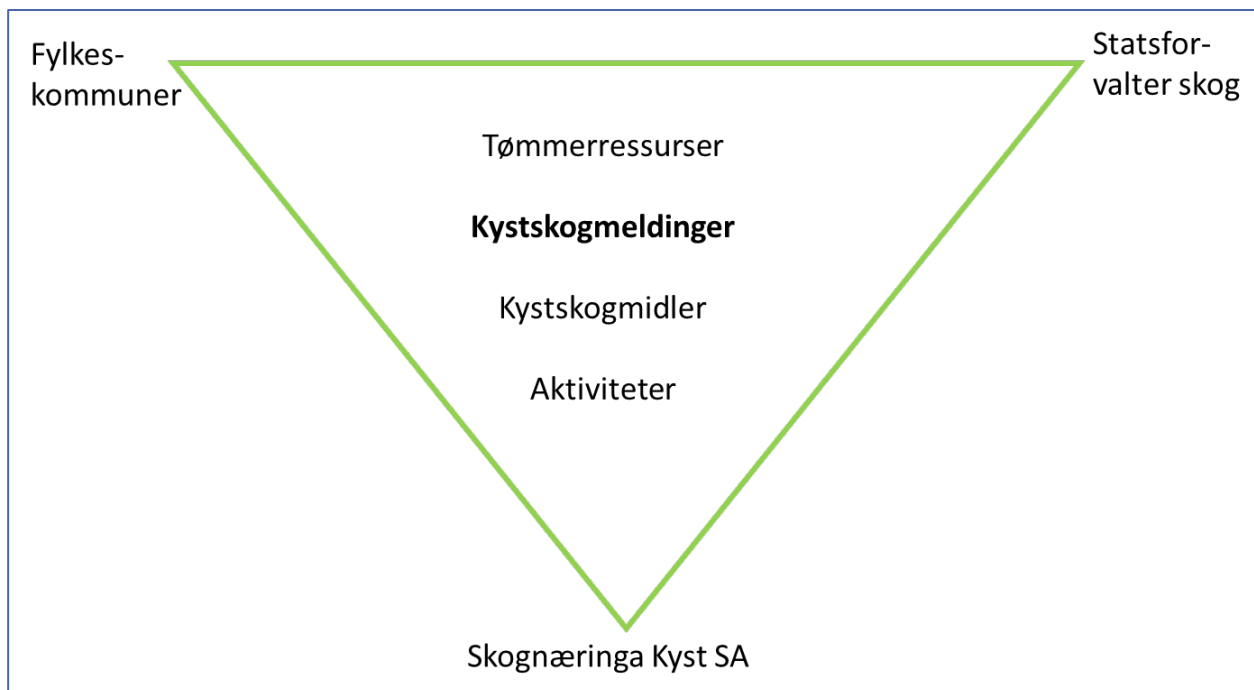
Så omfattende og komplekse samarbeidsstrukturer som Kystskogbruket er uvanlig, både i skogbruket og i andre deler av primærnæringene. I en større kartlegging i prosjektet *Verdiskapingsmuligheter på tvers av jord-, skog- og havbruksnæringer* fant Sand et al. (2020) ingen tilsvarende samarbeidsstrukturer i Norge. En av informantene våre fra Rogaland peker imidlertid på at man gjerne skulle hatt et slikt samarbeid også innen distriktjordbruket. Heller ikke innlandsskognæringene har hatt noe som tilsvarer Kystskogbruket. Vi har derfor ikke noe relevant sammenligningsgrunnlag å drøfte Kystskogbruket som arbeidsform opp mot.

Partnerskapet kan derfor beskrives som nyskapende, til tross for det over lang tid har vært økende oppmerksomhet rundt ulike typer nettverk og samarbeid i skjæringspunktet mellom offentlig og privat sektor.

I dette kapitlet beskriver og drøfter vi Kystskogbruket i lys av teorier om samstyringsnettverk og ledelse av samsstyringsprosesser (Røiseland og Vabo 2012). Samstyring defineres som en "*ikke-hierarkisk prosess der offentlige og/eller private aktører og ressurser koordineres og gis felles retning og mening*", og som har relevans for offentlig styring (Røiseland og Vabo 2021, s. 21). Ulike, men mer eller mindre likeverdige aktører samhandler i Kystskogbrukets tilfelle om å øve politisk påvirkning for å bedre betingelsene for, omdømmet til, kunnskapen om, og verdiskapingen og karbonlagringen fra skogbruk i kystfylkene. I trepartssamarbeidet er skognæringa, fylkeskommunene og Statsforvalteren operasjonelt autonome aktører, som er gjensidig avhengige av hverandre for å nå felles mål. De samhandler med hverandre innenfor rammene av et institusjonalisert fellesskap (Kystskogbruket) som er selvregulerende innenfor visse rammer (Røiseland og Vabo 2012, s. 25). I vid forstand bidrar dette fellesskapet til offentlig styring, gjennom å øve innflytelse på nasjonal og regional skogbrukspolitikk.

5.5.1 Trepertssamarbeidets organisering

Kystskogbruket som trepartssamarbeid er et forsøk på å skape et likeverdig samarbeid mellom tre ulike parter om anvendelse av tømmer- og skogressurser fra Kystfylkene i Norge. Kystskogbruket er ingen hierarkisk organisasjon med en overbygning eller et styringsystem på toppen, f.eks. i form av en styringsgruppe. Dette er illustrert i organisasjonsmodellen nedenfor (Figur 20). Her er initiativtaker fylkeskommunene plassert oppe til venstre, og statsforvalterens skogavdelinger til høyre. Det som kalles Skognæringa Kyst, næringslivets formelle organisasjon, er plassert nederst i trekanten. Ikke fordi det er minst viktig, men fordi satsingen skal være forankret i næringslivets behov. Disse behovene skal identifiseres gjennom regionale skognæringsforum og annen samhandling rundt om i kystskogfylkene. Innen i trekanten har vi listet opp fire konsepter som vi mener særpreger samarbeidet og organiseringen av Kystskogbruket: Tømmerressurser, kystskogmeldinger, kystskogmidler og aktiviteter som er prioritert i Kystskogbruket.

Figur 20: Organisasjonsmodellen for Kystskogbruket i praksis

Tømmerressurser utgjør kjernen i Kystskogbrukssamarbeidet. Samarbeidets integrerende kjerne er å forvalte og anvende tømmerressursene i kystfylkene for økt verdiskaping i regionene, og dessuten oppnå klimaeffekter. Dette blir klart både i kystskogmeldingene, blant informanter og respondenter, og i organisasjonsstrukturen der ulike aktører som foredler tømmerressurser har fått en svært sentral plass. Innenfor hovedfokuset på verdiskaping er det lagt vekt på sammenhenger og forbedringer i alle deler av verdikjeden fra arealressurs/planting til hvordan industri og sluttforbrukere anvender tre og etterspør produkter basert på skog og tre. Skognæringa var de første årene organisert via enkeltbedrifter og enkeltpersoner som talte næringas sak, også regionalt. Med samvirkeorganisasjonen Skognæringa Kyst fikk man fra 2013 en formell organisasjon, med basis i regionale skognæringsforum.

Kystskogmeldingene, og fylkeskommunene som tok initiativ til og vedtok disse politiske dokumentene, kan anses som den viktigste drivkraften bak arbeidet med å få statlige **kystskogmidler**, påvirke nasjonal skogpolitikk og prioritering og gjennomføring av andre **aktiviteter** i Kystskogbruket. Fylkeskommunene har dessuten en viktig rolle gjennom å gi midler til fellestiltak i Kystskogbruket, og ikke minst gjennom å finansiere og følge opp rene regionale tiltak. Kystskogbruket har bidratt til å ansvarliggjøre fylkeskommunene som regional utviklingsaktør også på skogområdet, spesielt i fylker med relativ lav verdiskaping relatert til skogbruk og tømmerbasert industri. Engasjementet fra fylkeskommunene er likevel fortsatt størst der det er høy verdiskaping fra anvendelse av tømmerressursen i den regionale skognæringen.

Partssamarbeidet mellom aktørene i hjørnene av trekanten (figur 20) kjennetegnes på den ene siden av samstyring, i et likeverdig og nettverksbasert partnerskap uten noe overordnet styringsorgan (Røiseland og Vabo 2012). Det er likevel føringer og særtrekk ved hver av partene som påvirker samarbeidet sterkt. Veivalg, prioriteringer og aktiviteter i Kystskogbruket er f.eks. styrt av fylkeskommunale dokumenter og vedtak som kystskogmeldinger og Fylkeskommunalt oppfølgingsprogram, der det altså er de regional-politiske aktørene som sitter med vedtaksmyndigheten. Samtidig befinner Statsforvalteren seg i posisjon til å gi både innspill og eventuelle innsigelser, om de ser behov for dette innen f.eks. miljøforvaltning. Inntil nylig var det også Statsforvalteren som forvaltet Kystskogmidlene, og så til at disse ble brukt i henhold til krav fra staten.

Statsforvalteren sin oppgave er å følge opp nasjonal politikk og tilpasse denne regionalt/lokalt. I denne sammenhengen gjelder dette forvaltning innen primærskogbruket: Statsforvalterens skogavdeling følger opp det skogbruksfaglige, mens miljøvernavdelingen følger opp andre sider ved skogbruket som f.eks. godkjenning av andre typer plantesorter enn det som tidligere er brukt. Det er imidlertid kun skogavdelingene hos Statsforvalteren som har vært representert inn i Kystskogbruket. Samarbeidet inkluderer derfor fagrådgivere hos Statsforvalteren som jobber primært med forvaltning av tømmerressursen.

Det har skjedd endringer undervegs i hvem av partene som følger opp daglig drift og løpende prosjekter i Kystskogbruket. Til å begynne med var dette organisert under Nord-Trøndelag fylkeskommune. Etter hvert ble organisasjonsmodellen endret slik at det er Skognæringa Kyst som har disse oppgavene. Slik sett har prosjektet gått fra en offentlig satsing de første årene, i retning av en mer næringsdominert satsing. Næringslivets behov og gjennomføringskraft er avgjørende for arbeidet med å realisere verdiskapings- og klimaeffekter fra tømmerressursene. Dette arbeidet påvirkes imidlertid også av andre forhold, som biologisk mangfold, reindrift og annet som kan ha stor betydning for plantesorter og oppbygging av framtidige tømmerressurser. Organiseringen av Kystskogbruket er avhengig av at de regionale skognæringsforumene fungerer i praksis. Det er imidlertid varierende om sentrale næringsaktører er medlemmer eller ikke, og hvorvidt de engasjerer seg i Kystskogbruket. Særlig har vi merket oss lavt engasjement opp mot Kystskogbruket fra skognæringsforumene i Agder og Finnmark. Det er imidlertid også variasjoner utover dette som gjør at man kan stille spørsmålsteget ved om bredden av næringslivet er representert godt nok i samarbeidet til enhver tid.

5.5.2 Muligheter og utfordringer i samarbeidet

Kystskogbruket som samstyringsstruktur kjennetegnes ved at det er grenseoverskridende på flere områder. Vi kan identifisere flere ulike dimensjoner i samarbeidet: Interregionalt mellom fylker, tverrsektorielt og på tvers av forvaltningsnivåer i trepartssamarbeidet, og mellom aktører med ulik plassering langs verdikjedene i skogbruksnæringen. Samarbeidet involverer dermed både flere forvaltningsnivåer, flere sektorer og ulike regioner.

Trepartssamarbeidet i Kystskogbruket erfares i stor grad som positivt av informantene vi har vært i kontakt med. Kystskogbruket får relativt lite kritikk når det gjelder arbeidsform og rollefordeling. Det vi har mottatt av kritiske innspill på dette området er i hovedsak relatert til informasjon og kommunikasjon, at det mangler støtte til sekretærhjelp i fylkene i perioder, og annet som regionene og skognæringsforumene

kan gjøre noe med selv. Utgangspunktet har vært at midler til sekretariat skulle dekkes av fylkene selv, og det var ikke satt av ressurser til dette i Kystskogbruket. Fylkesmannen/statsforvalteren tok på seg sekretærrollen mange steder i starten, og i noen fylker er denne ordningen beholdt helt til de siste årene. Det kommer også opp noe kritikk av rolleavklaring, knyttet til at sentrale personer oppfattes å ha flere roller eller å skifte roller. Når informantene tar det opp, relateres imidlertid også dette til utfordringer med informasjon og kommunikasjon. Den grunnleggende tilliten mellom aktørene som må være til stede for å få til et godt samarbeid, trekkes ikke i tvil av informantene vi har hatt kontakt med og alle de vi har invitert til å komme med erfaringer og innspill.

Noen av informantene peker på at de synes det har vært for mange dominerende fellesprosjekter, med relevans særlig for Trøndelag. Spesielle utfordringer i hvert fylke har, slik disse informantene ser det, fått mindre fokus de siste årene. Til en viss grad kan dette forklares med at hensikten med Kystskogsatsingen var nettopp felles prosjekter langs kysten. Det er krav om at store deler av kystskogmidlene benyttes til dette. At Kystskogbruket også skal ha regional nytte framstår likevel som viktig for informantene. For Kystskogbruket er det grunn til å ta disse innspillene på alvor, fordi de berører den opplevelsen av felles nytte, mål og hensikter som holder samarbeidet sammen. Samstyrings paradoks er ifølge Røiseland og Vabo (2012, s. 36) at samarbeid etableres for å overkomme konflikter og interessenmotsetninger, slik at deltakerne kan få sterkere innflytelse utad sammen. Men interessekonflikter og uenighet mellom partnerne er også den største trusselen mot både eksistensen og utkommet av slike partnerskap.

Den som leder samstyring må sørge for god kommunikasjon og kunnskapsdeling mellom aktørene, etablere felles målsettinger, og bygge og vedlikeholde tilliten mellom deltakerne (Røiseland og Vabo 2012). Nettverkssamarbeid som Kystskogbruket innebærer stadige interne forhandlinger om nettverkets kollektive handlinger. Hver enkelt aktør veier fortløpende sine egne kostnader mot det han eller hun kjenner til av fordeler av å delta i samarbeidet. Kompleksiteten i samarbeidet gjør både informasjonsflyt, kommunikasjon av det man oppnår i fellesskap, avklaring av regionale forventninger og etablering av felles mål og hensikter krevende. Basert på datamaterialet vi har samlet synes det som Kystskogbruket har lyktes med å rekruttere kompetente personer til drift- og ledelsesoppgaver, også i tilknyttede prosjekter. Flere informanter kommer inn på at det har vært svært kompetente og drevne personer i ledelsen gjennom mange år, og at også ledere av innsatsområder og prosjekter i stor grad har vært erfarne og dyktige. Til en viss grad vil en prosjektorganisasjon alltid preges av raskere utskiftninger, som periodevis kan hemme kapasitet og fremdrift. Erfaringene er likevel gjennomgående svært gode blant informantene våre, noe som tyder på at interne ledelsesfunksjoner ivaretas på en god måte.

Det er et godt utgangspunkt at tilliten mellom aktørene i stor grad synes å være på plass. Man kan være uenig om nytteverdien for egen organisasjon eller fylke, men mistror likevel ikke hensikten til de andre i nettverket. De senere årene er det forsket mye på samarbeid og betydningen av samhandling for innovasjon (Sand et al. 2020). Samarbeidet må oppleves nyttig, noe f.eks. næringslivet peker på i en større spørreundersøkelse i det nevnte prosjektet. I Kystskogbruket gir mange regioner og aktører med ulike ståsteder store samarbeidskostnader. For eksempel, tid og ressurser for å delta som kunne vært brukt til andre produktive ting. Graden av samarbeid og involvering i Kystskogbruket kan derfor tolkes som at flertallet av aktørene opplever at gevinstene overgår kostnadene. De aller fleste informantene synes å

komme til denne konklusjonen, med mulige unntak for Finnmark og (Aust-)Agder. Her ser det ut som sentrale aktører på nærings siden ikke har sett klar nok nytte av Kystskogbruk-samarbeidet.

For langsiktige satsinger eller prosjekter som Kystskogbruket vil det oppleves som problematisk å være avhengig av årlige eller kortsiktige bevilgninger til virksomheten. Kystskogbruket har gjennom mange år lyktes med å få en betydelig, tilnærmet fast årlig bevilgning gjennom jordbruksavtalemidlene. Fylkeskommunene har dessuten bevilget delvis årlige beløp, delvis midler for fire år av gangen. Finansieringen av Kystskogbruket kan nå være under press, av flere årsaker som nevnes i kapittel 3. Om man skal lykkes med å få nok trykk i det langsiktige arbeidet for kystskogbrukets vilkår, bør man ha ambisjoner om finansiering på noenlunde samme nivå som i dag over en tidshorisont på flere år.

5.5.3 Verdikjedesamarbeidet (fra primærskogbruket til skogindustrien)

Verdikjedesamarbeidet fra primærskogbruk til skogindustri, inkludert kontakt opp mot de som etterspør bygningsmaterialer og andre skogbaserte produkter, har vært sentralt i Kystskogbruket siden starten. De første årene var verdikjedesamarbeidet uformelt organisert. I 2013 ble organisasjonen Skognæringa Kyst etablert, som en overbygning for fylkesvise skognæringsforum hvor aktører fra ulike verdikjeder knyttet til skogbruk er representert. I dag er det imidlertid stor variasjon i representasjon og engasjement i disse skognæringsforumene, samt hvor mye hjelp disse har fått i form av f.eks. betalt sekretærhjelp. Enkelte forum, slik som i Finnmark og Agder, har slitt med involvering og engasjement over tid. Andre har periodevis hatt lavere engasjement, ut fra interesse og hvor opptatt representantene har vært med andre forhold.

Skognæringsaktørenes kapasitet og vilje til å delta i verdikjedesamarbeidet i skognæringsforum er et sentralt premiss for Kystskogbruket. Informantene forteller at færre industribedrifter engasjerer seg aktivt i skognæringsforum etter at et klyngeprogram i Trøndelag fikk støtte fra Innovasjon Norges Arenaprogram. Omfanget av dette har vi ikke gode data for, men det er likevel en problemstilling som bør drøftes nærmere. Det handler om hvordan skognæringsaktører dras mellom ulike nivå (nasjonalt-kystregionalt-fylkes-kommune-bedrift), og at ingen aktører har kapasitet til å jobbe med fullt trykk på alle nivå samtidig. Klyngeprogram og andre bedriftsnettverk på andre nivå enn Kystskogbruksregionen vil derfor kunne endre betingelsen for involvering og samarbeid.

I sørdelen av samarbeidet har skogeierorganisasjonen AT Skog stilt spørsmålsteget ved hva Kystskogbruket og deres rolle opp mot Kystskogbruket skal være framover, og om bl.a. flere oppgaver kan fordeles på faste organisasjoner og eventuelle klyngeaktører. Disse spørsmålene bør sees nærmere på enn hva vi har hatt mulighet til i evalueringen.

I Kystskogmeldinga 2015 sidestilles målet om økning av karbonlageret i kystskogen og gjennom mer bruk av trevirke, med målet om vekst i verdiskapingen i Kystskogbruket. Med andre ord skal kystskogene gi mer av flere typer goder: Offentlige goder som karbonlagring (her kan en også nevne biologisk mangfold), private goder i form av trevirke, og klubbgodet i form av verdiskaping og regionale ringvirkninger. I Kystskogbruk-samarbeidet har man valgt et institusjonelt design som gir de som høster og skaper private og klubbgodet (tømmerressursen og regional utvikling basert på denne) en sentral posisjon. Samtidig

representerer både fylkeskommunen og Statsforvalteren også ansvaret for offentlige goder, på vegne av befolkningen.

Skogproduksjon og klima er plassert i et felles satsingsområde, og klimaspørsmål tas i liten til moderat grad opp eller problematiseres av informantene vi har snakket med. Dette antyder at mange i Kystskogbruket ser verdiskaping fra og økt karbonlagring i skog som to sider av samme sak. Dette er ikke nødvendigvis noen ukontroversiell "sannhet", men snarere noe det brytes meninger om mellom ulike fagmiljøer i Norge. I et temahefte om *Karbonlagring i norske økosystemer* revidert i 2020 hevder for eksempel NINA at skog som er eldre enn hogstmoden produksjonsskog har størst karbonlager, og at intensivering av skogbruket har redusert skogens evne til karbonfangst betraktelig (NINA 2020, s. 11-13). Uten å gå inn i noen faglig debatt om dette, vil vi likevel påpeke en fare ved at medlemmene i Kystskogbrukets organer synes å ha relativt homogen bakgrunn fra skogbruket og skogbruksnæringa. Faglig fellesskap og felles identitet knyttet til samme næring er integrerende, og gjør det langt enklere å bygge tillit og få til kollektive handlinger. Dette synes Kystskogbruket å ha lykkes godt med. Samtidig blir klima og FNs bærekraftsmål stadig viktigere politisk, og dermed også for legitimiteten og posisjonen til skogbruksnæringa. Om klimadelen av målsettingen til Kystskogbruket reduseres til omdømmebygging for skogbruket eller deltakelse i "kamp om sannheten" om karbonlagring i skog, kan omdømmet til næringa komme til å skades på sikt. Kritiske røster i egne rekker, også relatert til klima- og miljøeffekter av skogbruk, kan være et nyttig korrektiv til så måte. Faglig bredde bak forslagene kan gi større grad av gjennomslag politisk enn hva man foreløpig har lyktes med når det gjelder skog og klima.

5.6 Konklusjoner og anbefalinger for framtidig satsing

Etter vår oppfatning er det oppnådd gode resultater av Kystskogbrukets arbeid når det gjelder samhandling, kompetanse, infrastruktur, innovasjon og politiske rammevilkår. Satsing og arbeid innenfor slike områder har klare samfunnsøkonomiske begrunnelser. Vi mener også å kunne si at arbeidet i Kystskogbruket har hatt betydning for måloppnåelse og resultater i de ulike regionene. Det er videre god grunn til å anta at dette har bidratt til økt verdiskaping i regionene som inngår i Kystskogbruket. Når det gjelder klima og karbonlagring i skog er det oppnådd delresultater som politisk oppmerksomhet rundt skogplanting og klimaskog, fortsatt aksept for utenlandske treslag med høy klimaeffekt og økt bruk av tre som bygningsmaterial og til oppvarmingsformål.

Aktørene i og rundt Kystskogbruket støtter i stor grad opp om satsingens målsettinger, satsingsområder og organisering, selv om graden av involvering og resultater av Kystskogbrukets arbeid varierer i de ulike regionene. En bør imidlertid merke seg en oppfatning blant en del interessenter, om at fellesprosjekter tenderer til å gi størst fordeler for Trøndelag og Midt-Norge.

Vi mener at det fortsatt er særskilte utfordringer langs kysten, som små og kapitalsvake næringsaktører, tynne skogfagmiljøer og begrenset tilgjengelighet til kystskogressursene, som begrunner videre satsing på Kystskogbruket. På bakgrunn av data og analyser i dette prosjektet har vi flere innspill til videre utvikling av Kystskogbruket. Innspillene handler både om konkrete utfordringer i samarbeidet som analysene våre har identifisert, og om behov for ny forankring av det brede og komplekse samarbeidet i Kystskogbruket.

Utfordringer knyttet til skognæringsforumene

Vi har pekt på at næringslivets engasjement gjennom fylkesvise skognæringsforum er svært sentralt i samarbeidsmodellen til Kystskogbruket. Analysene har vist at det er ulik grad av involvering i, og oppslutning om, skognæringsforumene i skognæringa i de ulike regionene. Lengst nord er det lavt politisk engasjement for skogbruk og skognæring, og skogsdrift og skognæring befinner seg fortsatt i en startfase. Lengst sør, i Agder, stiller skogeiersamvirket spørsmål ved hva Kystskogbruket skal være framover. Her ser man at andre aktører kunne fylt roller som Kystskogbruket tar i dag.

Vi mener Kystskogbruket med fordel kan følge tettere opp at skognæringsforumene fungerer som tilsiktet, og at sentrale deler av skog- og trerelatert næringsliv er aktivt med. Nytt for hver enkelt region bør bli tydeligere for næringa, gjennom at Kystskogbruket tar større ansvar også for særskilte utfordringer i hver region.

Ny forankring av målsettinger, ansvar og roller

Partnerskapet Kystskogbruket har utviklet seg over tid, både når det gjelder bredde og kompleksitet. Det er ikke nødvendigvis enkelt å skaffe seg oversikt over og forståelse av strukturen i partnerskapet, og egen og andres plassering i den. Informasjon og kommunikasjon er mer krevende i komplekse strukturer, både når det gjelder roller, ansvar, formål og strategier for satsingen.

Vi mener Kystskogbruket har kommet til et punkt der det er naturlig å legge innsats i en ny forankring av samarbeidet både internt og eksternt. Spesielt i intervjuene kommer det fram flere momenter som taler for at det bør gjennomføres en grundig gjennomgang av hvilke behov som ligger til grunn for satsingen, hvilke målsettinger man bør ha, og hva det er realistisk at man kan oppnå gjennom Kystskogbruket. Det bør også diskuteres bredt hva som eventuelt kan oppnås i samarbeid med eller gjennom andre aktører.

Denne gjennomgangen bør legge vekt både på hva man ønsker og kan oppnå opp mot FNs mange bærekraftsmål, og på hva man kan oppnå av egne målsettinger om både verdiskaping og klima. Vi mener at det nå bør tydeliggjøres hvilke ansvar og roller som skal inngå satsingen, og hvem som har dette ansvaret og disse rollene. Videre bør det tydeliggjøres hvordan informasjon og kommunikasjon skal foregå i samarbeidet, slik at man fortsatt sikrer seg nødvendig tillit.

6 Litteratur

- Carlsson, E, Steen, M. Sand, M. & Nilsen (2014). Resilient peripheral regions? The long-term effects of ten Norwegian restructuring programs. Norsk Geografisk Tidsskrift-Norwegian Journal of Geography Vol. 68, Issue 2, pp. 91-101.
- Finne, H., L. Slettbakk Ramstad og L.H. Vik (2019): Mobilisering, kapasitetsløft og dialog. Forventede resultater og effekter av Forskningsrådets FORREGION-program på innovasjonssystemenes utvikling. SINTEF rapport 2019: 00882.
- Funnell, Sue C og Patricia J Rogers (2011): Purposeful program theory: effective use of theories of change and logic models. San Francisco CA: Jossey-Bass: XXVI, 550 s.
- Høknæsnes (2021): Temadokument. Bakgrunnsinformasjon for 3. rullering av Melding om Kystskogbruket, mars 2021.
- Kystskogbruket (2021): Informasjon på Kystskogbrukets nye og gamle nettsider.
- Kystskogbruket (2014): Rullering av Kystskogmelding, bakgrunnsdokument 2014.
- Kystskogbruket (2020): Deltagelse i rullering av Melding om Kystskogbruket. Notat 7.10.2020.
- Kystskogbruket (2008): Melding om Kystskogbruket. Januar 2008.
- Kystskogbruket (2015): Melding om Kystskogbruket 2015.
- Lier Madsen, E. (2017): Evalueringssystem for Innovasjonsstrategi for Nordland 2014-2020. SINTEF Prosjektnotat nr 11, Følgforskning Smart Spesialisering i Nordland.
- NINA (2020): Karbonlagring i norske økosystemer (revidert utgave). NINA Temahefte 76b. Oslo: Norsk institutt for naturforvaltning.
- Røiseland, A. og Vabo, S. 2012. Styring og samstyring – governance på norsk. Bergen: fagbokforlaget.
- Sand, R. og E. Carlsson (2016): Omstilling i Ytre Namdal. Sluttevaluering av omstillingsprogram. TFoU-rapport 2016:19. Trøndelag Forskning og Utvikling.
- Sand, R. og H. Sivertsen (2018). Framtidens kompetansebehov i Namdalen. Resultater fra kompetansekartlegging. Rapport 2018:3, Trøndelag Forskning og Utvikling, Steinkjer.
- Sand, R. og L. R. Naper (2021): Verdiskaping i Kystskogbruket. SINTEF Rapport.
- Sand, R., E. Carlsson og M. Haugum (2016): Attraktivitet og verdiskaping – om mulige sammenhenger. Rapport 2016:1, Trøndelag Forskning og Utvikling.
- Sand, R., Steen, M., Carlsson, E. og S.K. Nilsen (2010). Langtidseffekter av omstillingsprogram. Rapport 2010: 1. Trøndelag Forskning og Utvikling AS.
- Sand, R., C. L. Bjerkli, E. Carlsson, M. Stoud Myhre og E.P. Stræte (2020): Jordbruk-, skogbruk- og havbruksnæringene i Trøndelag: En gjennomgang av etablert kunnskap med relevans for innovasjon på tvers. TFoU-Arbeidsnotat 2020:123.
- Tomter, Ø. og L.S. Dalen (2018): Bærekraftig skogbruk i Norge. Skogbruk.nibio.no/skogen-i-norge-1

Vedlegg 1: Spørreskjema

2. Personvern

Dine rettigheter

Du mottar invitasjonen fordi du var invitert eller deltager på en av de fylkesvise workshopene som Kystskogbruket arrangerte tidligere i april. Det er frivillig å delta. Deltagelsen er anonym og dine svar kan ikke spores tilbake til din e-post og det vil altså ikke lagres personopplysninger om deg.

Hvem er ansvarlig for undersøkelsen?

Trøndelag fylkeskommune er behandlingsansvarlig for undersøkelsen og SINTEF er databehandler og gjennomfører undersøkelsen på vegne av Trøndelag fylkeskommune. Forskningsleder Øyvind Skogvold er ansvarlig for undersøkelsen hos SINTEF.

Har du spørsmål om undersøkelsen eller behov for bistand underveis er det bare å ta kontakt med prosjektleder Roald Sand på epost roald.sand@sintef.no.

3. Ønsker du å delta? (Oppgi kun ett svar)

Ja

Nei - Gå til 15

4. Hvilken sektor vil du primært si at du representerer i Kystskogsatsinga? (Oppgi kun ett svar)

- Privat næringsliv i skognæringens verdikjede
- Statsforvalter
- Fylkeskommune (politikere eller administrasjon)
- Annet offentlig
- Annet privat

5. Hvilken region representerer du? (Oppgi kun ett svar)

- Troms og Finnmark
- Nordland
- Trøndelag
- Møre og Romsdal
- Vestland
- Rogaland
- Agder

6. I hvilken grad kjenner du til Kystskogbruksatsinga? (Oppgi kun ett svar)

I svært liten grad	I liten grad	I noe grad	I stor grad	I svært stor grad
☐	☐	☐	☐	☐

7. I hvilken grad anser du dagens hovedmål som hensiktsmessig? Oppgi kun ett svar pr. spørsmål)

	I svært liten grad	I liten grad	I noe grad	I stor grad	I svært stor grad	Vet ikke
Verdiskapingen i Kystskogbruket skal firedobles fram til 2045	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kystskogens karbonlager skal økes og trevirke skal i økende grad erstatte mindre klimavennlige materialer og energikilder	☐	☐	☐	☐	☐	☐

8. I hvilken grad mener du følgende satsingsområder i Kystskogbruket har ført til økt verdiskaping i Skognæringa i ditt fylke? (Oppgi kun ett svar pr. spørsmål)

	I svært liten grad	I liten grad	I noe grad	I stor grad	I svært stor grad	Vet ikke
Infrastruktur og logistikk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
FoU, innovasjon og trebruk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skogproduksjon og klima	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Informasjon, nettverksutvikling og omdømme	☐	☐	☐	☐	☐	☐

9. I hvilken grad mener du følgende satsingsområder i Kystskogbruket har ført til økt verdiskaping i Skognæringa i kystfylkene inkl. ditt eget fylke? (Oppgi kun ett svar pr. spørsmål)

	I svært liten grad	I liten grad	I noe grad	I stor grad	I svært stor grad	Vet ikke
Infrastruktur og logistikk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
FoU, innovasjon og trebruk	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Skogproduksjon og klima	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Informasjon, nettverksutvikling og omdømme	☐	☐	☐	☐	☐	☐

10. I hvilken grad mener du følgende satsingsområder i Kystskogbruket har ført til økt etterspørsel etter bruk av tre? (Oppgi kun ett svar pr. spørsmål)

	I svært liten grad	I liten grad	I noe grad	I stor grad	I svært stor grad	Vet ikke
Infrastruktur og logistikk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
FoU, innovasjon og trebruk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skogproduksjon og klimabidrag	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Informasjon, nettverksutvikling og omdømme	☐	☐	☐	☐	☐	☐

11. Ta stilling til følgende påstander om satsinga på kystskogbruket (Oppgi kun ett svar pr. spørsmål)

	I svært liten grad	I liten grad	I noe grad	I stor grad	I svært stor grad	Vet ikke
Behovene vi har i vår region følges godt opp	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skognæring, statsforvalter og fylkeskommuner har god samhandling	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skognæringsforumet/nettverket i vår region fungerer godt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kystskogbruksatsinga er nyttig for skogeier	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Fylkeskommunen følger godt opp skogpolitiske tiltak i vår region	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skognæringa Kyst fungerer godt som organisasjon for	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Skognæringa i vår region

12. I hvilken grad mener du Kystskogbruket bør prioritere følgende områder fremover? (Oppgi kun ett svar pr. spørsmål)

	I svært liten grad	I liten grad	I noe grad	I stor grad	I svært stor grad	Vet ikke
Omdømmebygging	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nettverksarbeid generelt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skognæringsforu mene/nettverken e i regionene	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Infrastruktur	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skogeierpolitikk (tilskudd, skatt)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ny skogindustri i hver region	☐	☐	☐	☐	☐	☐
FoU, innovasjon og økt trebruk i bygg og andre varer	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skogproduksjon	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Karbonlagring i skog	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Økt biodiversitet/milj ø i skog	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mindre vern av skog	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kompetanse og rekruttering til næringa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Veiledning til skogeier	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Fleksibilitet til å følge opp løpende behov	☐	☐	☐	☐	☐	☐

13. I hvilken grad er du enig i følgende utsagn om Kystskogbruket? (Oppgi kun ett svar pr. spørsmål)

	I svært liten grad	I liten grad	I noe grad	I stor grad	I svært stor grad	Vet ikke
Det må bli mer tydelig hvem som følger opp ulike behov i Kystskogbruket	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det må til en bedre rolleavklaring i Kystskogbruket opp mot næringsinteresser	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Fylkeskommunene må følge opp skogpolitikken bedre	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Regionale skognæringsforum må ha sterkere rolle i regionale tiltak	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skognæringa Kyst må fokusere på fellestiltak langs kysten	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Statsforvaltergrupper må koordinere seg bedre	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Regionale skognæringsforum/nettverk må ha sterkere støtte enn i dag	☐	☐	☐	☐	☐	☐

14. Avslutningsvis ber vi om utdypende kommentarer om forhold du mener er viktig for Kystskogbruksatsinga framover.

Intervjuguide – ressurspersoner

Deltakere:

Sted og dato:

Nødvendig informasjon i intervjuet

Du skal på forhånd ha fått informasjon om formålet med intervjuet som totalt vil ha en varighet på inntil 45 minutter. Du vil få spørsmål om erfaringer og synspunkter om satsingen på Kystskogbruket. Vi vil notere dine svar som stikkord underveis, skrive ut rett i etterkant av intervjuet og deretter lagre resultatet fra intervjuet uten kjennetegn som kan identifisere deg.

Bakgrunn og formål

SINTEF har fått i oppdrag å gjøre en evaluering av satsinga på Kystskogbruket. Ansvarlig for oppdraget i SINTEF er: Roald Sand, prosjektleder i TFOU, e-post: roald.sand@sintef.no og mobil 98611087. Formålet med intervjuet er å belyse ulike sider ved Kystskogbruksatsingen i Norge og danne bakgrunnsinformasjon for andre intervjuer og datainnsamling som skal skje i evalueringen.

Intervjuet er frivillig, og du kan når som helst avbryte og be om at dine svar må bli slettet.

Spørsmål

Det er i hovedsak et bakgrunnsspørsmål og fem spørsmål vi skal prøve å få intervjuet til å flyte rundt:

1. Hva har vært din rolle opp mot Kystskogbruksatsinga?
2. Kan du kort si noe om bakgrunn/målsettinger fra begynnelsen av i satsinga.
3. Hva mener du er de viktigste resultatene for verdiskaping og klima som satsinga har bidratt til innen nettverk/samhandling, skogproduksjon, råstoff-forsyning for industrien samt infrastruktur og rammevilkår?
4. Kan du si noe om hvordan resultatene er i tråd med målsettinger og ressursbruk? Hvilke områder har man hatt gode resultater for, og hvilke områder har svakere resultater?
5. Hvilke erfaringer har du med Trepertssamarbeidet, finansiering, rollefordeling/organisering og arbeidsform? Ser du noen forbedringsområder?
6. Hva mener du er viktigst å forbedre og/eller å fokusere på i videreføringen av satsinga?

Avsluttende spørsmål om det er andre innspill eller kommentarer til intervjuet,

evalueringen eller andre forhold til satsinga på Kystskogbruket

Intervjuguide – fylkesvise intervju

Deltakere:

Sted og dato:

Nødvendig informasjon i intervjuet

Du/dere skal på forhånd ha fått informasjon om formålet med intervjuet som totalt vil ha en varighet på inntil 45 minutter. Du/dere vil få spørsmål om erfaringer og synspunkter om satsingen på Kystskogbruket. Vi vil notere svar som stikkord underveis, skrive ut relevante deler av intervjuet i etterkant og deretter lagre resultatet fra intervjuet som innspill fra du/dere som deltakere på gruppeintervjuet. Eventuelle sensitive tema vil anonymiseres etter nærmere avtale. For øvrige tema vil det framgå hvilke deltakere som står bak innspillet.

Bakgrunn og formål

SINTEF har fått i oppdrag å gjøre en evaluering av satsinga på Kystskogbruket. Ansvarlig for oppdraget i SINTEF er: Roald Sand, prosjektleder i TFOU, e-post: roald.sand@sintef.no og mobil 98611087.

Formålet med intervjuet er å belyse ulike sider ved Kystskogbruksatsingen i Norge og danne bakgrunnsinformasjon for andre intervjuer og datainnsamling som skal skje i evalueringen. Intervjuet er frivillig og/dere du kan når som helst avbryte og be om at svar blir slettet.

Spørsmål

Det er i hovedsak fem spørsmål vi skal prøve å få intervjuet til å flyte rundt:

1. Hva har vært deres rolle opp mot Kystskogbruksatsinga?
2. Kjenner dere til satsingas målsettinger og resultater i deres region og langs kysten innen satsingsområdene:
 - a. nettverk/samhandling
 - b. skogproduksjon og klima
 - c. infrastruktur
 - d. FoU, innovasjon og trebruk (inkl. industriutvikling)
3. Hvor er skogeieren i satsinga?
4. Hva har vært det beste med satsinga på Kystskogbruket og hva bør forbedres?
 - a. Verdikjedeperspektiv?
 - b. Kystperspektiv?
 - c. Annet?
5. Har du synspunkter om hva Kystskogbruksatsinga bør gjøre framover?
 - a. Trepertssamarbeid som i dag?
 - b. Et samarbeid med sterkere næringsfokus?
 - c. Omfang, avgrensing, annet?
6. Hva er viktigst å forbedre og/eller å fokusere på i videreføringen av satsinga?

Avsluttende spørsmål om det er andre innspill eller kommentarer til intervjuet, evalueringen eller andre forhold ved satsinga på Kystskogbruket.

Teknologi for et bedre samfunn
www.sintef.no